

**VYHODNOCENÍ PŘÍNOSU OP RLZ K AKTIVNÍ POLITICE
ZAMĚSTNANOSTI**

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

Projekt byl financován z TA OP RLZ 2004-2006

DHV CR, spol. s r.o., Táboritká 1000/23, 130 87 PRAHA 3

Obsah

Vyhodnocení přínosu OP RLZ k aktivní politice zaměstnanosti	1
Závěrečná zpráva	1
Seznam zkratk	4
Shrnutí	5
1 Úvod.....	6
2 Vymezení problému	7
2.1 Cíle a předmět projektu	7
2.2 Hypotézy.....	8
2.2.1 Linka A	9
2.2.2 Linka B	10
2.2.3 Linka C	12
2.2.4 Linka D.....	17
3 Popis metodiky	20
3.1 Použité techniky, vzorek, procedury.....	20
3.2 Výsledky předvýzkumu a posouzení reprezentativnosti	23
4 Popis průběhu projektu	24
4.1 Spolupráce se zadavatelem	24
4.2 Vyskytnuté problémy a jejich řešení.....	24
5 Výsledky projektu.....	26
5.1 Linka A	26
5.2 Linka B	29
5.3 Linka C	33
5.3.1 Shrnutí výsledků Linka C	33
5.3.2 Srovnání výsledků šetření jednotlivých skupin respondentů	35
5.4 Linka D.....	45
6 Návrhy a doporučení	48
6.1 Systémová doporučení	48
6.2 Dílčí doporučení	51
6.2.1 Hodnocení a výběr projektů.....	51
6.2.2 Cílové skupiny	53
6.2.3 Zaměření projektů a aktivit.....	55
6.2.4 Informovanost a publicita	57
6.2.5 Partnerství a spolupráce	58
6.2.6 Monitorování	59
6.2.7 Vazba APZ a OP RLZ	61
7 Závěry - návrhy na navazující studie a další výzkum	63
8 Souhrnná shrnující zpráva určená pro veřejnost	64

Seznam příloh

Příloha 1: Řešení a výsledky Linky D.....	65
--	-----------

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled prezentací projektových výstupů.....	24
Tabulka 2: Způsob informování cílových skupin o programech OP RLZ 1.1.....	35
Tabulka 3: Poptávka cílových skupin po nástrojích a činnostech v rámci APZ	37
Tabulka 4: Požadavky zaměstnavatelů po potenciálních zaměstnancích.....	39
Tabulka 5: Nedostatečně nabízené programy nebo činnosti v OP RLZ 1.1.....	41
Tabulka 6: Doporučení ke zvýšení poptávky cílových skupin po projektech	43
Tabulka 7: Míra přenositelnosti nástrojů NAPZ po OP RLZ	62
Tabulka 8: Typy partnerů a jejich podíly	8

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vazba cílů a etap projektu	7
Obrázek 2: Předmět projektu.....	8

Seznam grafů

Graf 1: Způsob informování cílových skupin o programech OP RLZ 1.1.....	36
Graf 2: Poptávka cílových skupin po nástrojích a činnostech v rámci APZ.....	38
Graf 3: Požadavky zaměstnavatelů po potenciálních zaměstnancích	40
Graf 4: Nedostatečně nabízené programy nebo činnosti v OP RLZ 1.1	42
Graf 5: Doporučení ke zvýšení poptávky cílových skupin po projektech	44

Odstraněno: 4

SEZNAM ZKRATEK

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
EPZ	Evropská politika zaměstnanosti
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
GIS	Geografické informační systémy
GS	Grantové schéma
JPD 3	Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 Hlavní město Praha
KP	Konečný příjemce
KU	Konečný uživatel
MI	Ministerstvo informatiky ČR
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MSP	Malé a střední podniky
MSSF	Monitorovací systém strukturálních fondů
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
NAPZ	Národní akční plán zaměstnanosti
NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques
OHK	Okresní hospodářská komora
OSVČ	Osoby samostatně výdělečně činné
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
PUP	Pověřený úřad práce
RHSD	Rada hospodářské a sociální dohody
RPS	Rámec podpory společenství
ŘO	Řídící orgán
SF EU	Strukturální fondy EU
SMO	Svaz měst a obcí ČR
SSZ	Správa služeb zaměstnanosti
SÚPM	Společensky účelná pracovní místa
ToR	Zadávací dokumentace projektu (Terms of Reference)
VPP	Veřejně prospěšné práce
VUPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
ÚP	Úřad práce
ZS	Zprostředkující subjekt

SHRNUTÍ

Aktivity Linky D byly orientovány především na analýzu naplňování cílů opatření 1.1 OP RLZ. Pro tyto analýzy bylo využíváno jednak dat z IS MONIT, jednak výstupů z dotazníků realizovaných v rámci Linky C a jednak rozhovorů a expertních panelů.

Hlavní zjištění z těchto aktivit jsou:

- Přestože většina projektů deklaruje jako svou cílovou skupinu dlouhodobě nezaměstnané, není tato podpora vázána na konkrétní cíle projektu a reálné dopady nebudou odpovídající tomuto podílu.
- Jako účelnou podporu dlouhodobě nezaměstnaných doporučujeme zavést specifický typ projektů se zvláštními podmínkami zohledňujícími jak specifika této skupiny tak zvýšenou potřebu její podpory.
- Mezi projekty typu *grantové schéma* jsou více inovativní ty, které se zaměřují na podporu tvorby pracovních míst.
- K inovativnímu přístupu nejsou žadatelé příliš motivováni.
- Nové formy zaměstnávání v projektech zaměřených na vytváření pracovních míst jsou poměrně vzácnou aktivitou, což souvisí s celkově málo podporovanou inovativností projektů.
- Mezi novými formami se ojediněle vyskytly: práce na částečný úvazek, jobrotation, střídání pracovních míst se zapojením dlouhodobě nezaměstnaných.
- K rozšiřování preventivních poradenských a informačních služeb v rámci OP RLZ zatím ve větší míře nedochází.
- Partnerství je efektivním nástrojem pro realizaci projektů v rámci APZ OP RLZ.
- Pozitivně lze hodnotit především spolupráci realizátorů projektů s ÚP a se zaměstnavateli.
- IS MONIT neodpovídá v současnosti svou kvalitou technologickým a uživatelským nárokům spojeným s administrací OP RLZ.
- Vzájemné propojení informačních systémů zahrnujících informace o národní APZ a APZ OP RLZ považujeme za prospěšné, ale při současném nastavení za obtížně proveditelné.

Vedle realizace Linky D bylo v období po odevzdání 2. výstupní zprávy provedeno shrnutí všech zjištění projektu a byla formulována doporučení shrnující poznatky všech 4 linek projektu. Tato doporučení byla tématicky rozčleněna, přičemž základní rozdělení bylo na systémová doporučení vztahující se primárně k fungování celého systému (celkem 9 doporučení) a na dílčí doporučení vztahující se k jednotlivým aspektům implementace APZ OP RLZ (celkem 29 doporučení). Každému formulovanému doporučení předchází stručný popis související problematiky. Tato doporučení jsou přehledně shrnuta v kapitole 6 této zprávy.

1 Úvod

Tato zpráva prezentuje závěrečné výstupy projektu „**Vyhodnocení přínosu OP RLZ k aktivní politice zaměstnanosti**“, jehož zadavatelem je Odbor řízení pomoci ESF Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Projekt byl zahájen dne 22. listopadu 2005. V průběhu realizace projektu byly vyhotoveny jednak Vstupní zpráva a následně 1. (výstupy Linky A) a 2. výstupní zpráva (výstupy Linky B a C).

Závěrečná zpráva prezentuje shrnutí výstupů ze všech 4 realizovaných linek projektu, přičemž výstupy Linky D jsou obsaženy v příloze (vzhledem k harmonogramu řešení linek nebyly prezentovány v předchozích výstupních zprávách).

Stěžejní kapitolou celé Závěrečné zprávy je kapitola 6 obsahující konkrétní návrhy a doporučení, které vyplynuly z průběhu řešení všech fází projektu.

Odstraněno: 4

2 VYMEZENÍ PROBLÉMU

2.1 Cíle a předmět projektu

Cíle projektu

Cílem projektu dle zadání bylo provést tématickou evaluaci Priority 1 OP RLZ Aktivní politika zaměstnanosti se zaměřením na implementaci této priority. Sumativní vyhodnocení APZ mělo posoudit schopnost nastaveného systému dosáhnout stanovených cílů a uvést do souvislosti vynaložené vstupy, výstupy a v mezích zkráceného programovacího období též výsledky OP RLZ se specifickým zaměřením na prioritu APZ.

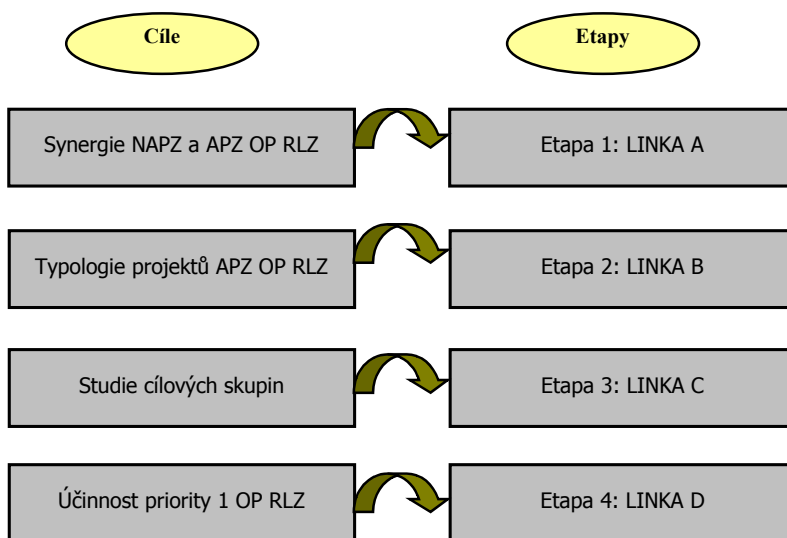
Dalšími – dílčími cíli projektu bylo:

- zhodnocení synergie národní aktivní politiky zaměstnanosti (relevance, koherence, komplementarita);
- typologie zahájených projektů v rámci priority APZ nebo projektů vybraných k podpoře;
- identifikace cílových a kontrolních skupin a jejich zapojení do projektových aktivit;
- účinnost Priority 1 OP RLZ při dosažení stanovených cílů, vyhodnocení vynaložených vstupů, výstupů a pokud možno výsledků k aktuálnímu datu.

Zde je nutno uvést, že cíle projektu byly stanoveny velmi ambiciózně vzhledem k aktuálnímu pokroku implementace OP RLZ, resp. dostupným datům. Zpracovatel i přes veškeré úsilí v některých případech neměl možnost zadané evaluační otázky navazující na stanovené cíle projektu exaktně zodpovědět. Některé závěry projektu je tedy nutné chápat jako průběžné, tedy vztahující se k únoru až dubnu 2006 a příslušnému pokroku OP RLZ - Priority 1. Po skončení programu bude velmi přínosné tyto závěry ověřit, popř. rozpracovat (návrhy na navazující studie jsou obsahem kapitoly 7).

Stanovené cíle se odrážejí v jednotlivých etapách projektu, které zpracovatel označil jako Linky A až D (viz následující obrázek).

Obrázek 1: Vazba cílů a etap projektu

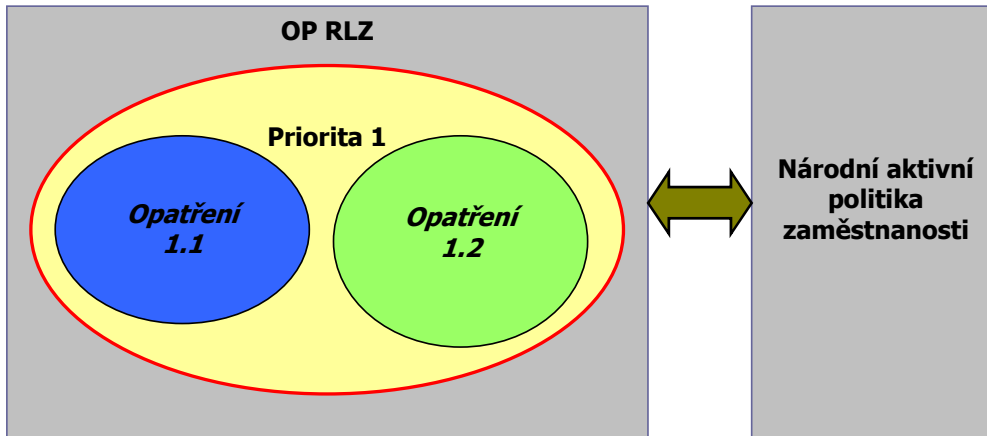
Odstraněno: 4

Předmět projektu

Projekt byl zaměřen na dvě hlavní oblasti:

- Národní aktivní politiku zaměstnanosti
- Aktivní politiku zaměstnanosti v OP RLZ

Obrázek 2: Předmět projektu

2.2 Hypotézy

K ověření hypotéz byly využity tabulky obsažené v příloze vstupní zprávy shrnující tématické plány výzkumu celého projektu. Podrobnější závěry a doporučení relevantní k jednotlivým evaluačním otázkám a ověřeným hypotézám jsou jednak shrnuty v kapitole 6 této zprávy a jednak jsou rozpracovány v 1. a 2. výstupní zprávě ve výstupech k jednotlivým linkám projektu.

2.2.1 Linka A

Pole výzkumu/eval. otázka	Hypotéza	Ověření hypotézy
Jak nejlépe uvést národní APZ do souladu s APZ OP RLZ s využitím výhod obou oblastí, popřípadě s poukazem na dobré zkušenosti z jiných členských států EU?	Soulad národní APZ a ESF APZ je proveditelný jejich vzájemnou koordinací a postupnou transformací některých nástrojů APZ pod ESF APZ.	Hypotéza potvrzena. Konkrétní doporučení ohledně transformace nástrojů obsahují výstupy z Linky A.
Jaké specifické aktivity lze s přihlédnutím k problematice adicionality převést z národní APZ do rámce podpory z ESF?	Převedení bude možné pouze u vybraných nástrojů (např. SÚPM – vyhrazená). Národní APZ však bude muset být z mnoha důvodů zachována (flexibilita, režim veřejné podpory..., adicionalita).	Hypotéza potvrzena částečně. Převedení není možné u všech nástrojů při zachování stejných podmínek pro cílovou skupinu. Jako nejvhodnější nástroje pro přesun se ukázaly rekvalifikace a poradenství. Relativně vysoký potenciál mají i veřejně prospěšné práce pracovní rehabilitace. Přesun dalších nástrojů je v omezené míře a při jejich určité transformaci rovněž možný.
Jak a do jaké míry limituje princip adicionality finanční čerpání z ESF ve vazbě na APZ?	Princip adicionality a nedostatek zdrojů na národní úrovni pro kofinancování snižuje možnosti čerpání ESF. Není to však jediná a klíčová bariéra (mezi hlavní bariéry patří i nedostatek kvalifikovaných lidských zdrojů na úrovni ÚP).	Hypotéza potvrzena jen částečně. Princip adicionality se za nových podmínek pro SF neukázal jako limitující faktor pro implementaci nového OP RLZ. Problémem může být naopak absorpční kapacita či zmíněný nedostatek kvalifikovaných lidských zdrojů pro administraci a využití zvýšených objemů finančních prostředků.
Jaké organizační a obsahové změny je vhodné provést, aby byla zajištěna koherence a synergie obou intervenčních oblastí co do implementační struktury i obsahové náplně?	Koherence a synergie předpokládá koordinaci na úrovni implementace: tj. akcent na roli krajů a lokálních autorit, úpravu struktury SSZ - posílení role regionálních "pověřených úřadů práce", formování lokálních partnerství.	Hypotéza částečně potvrzena. Hlavní doporučení jsou: 1) institucionalizovat a posílit roli ÚP v procesu implementace – pozice koordinátora projektů ESF; 2) podporovat partnerství realizátorů projektů s ÚP a zejména zaměstnavateli; 3) na MPSV zřídit oddělení koordinující systémové a národní projekty (spolupráce SSZ a RO OP RLZ).
Jaké lze identifikovat a navrhnout změny pro posílení hospodárnosti a účinnosti APZ OP RLZ?	Změny se budou týkat zejména způsobu řízení obou politik – organizace a implementačního systému.	Hypotéza potvrzena. Konkrétní doporučení jsou obsažena ve výstupech projektu – týkají se především oblasti hodnocení a výběru projektů, využívání výhod různých způsobů implementace, apod.

Pole výzkumu/eval. otázka	Hypotéza	Ověření hypotézy
Jak lze nejlépe zajistit přínos ESF k APZ v příštím programovém období ve vazbě na Národní strategický referenční rámec a další operační programy?	Nejlépe lze zajistit přínos tím, že budou adekvátně identifikovány "mezery" národní APZ a opatření OP RLZ pokryjí zejména tyto mezery (deficity).	Hypotéza potvrzena. Projekt identifikoval silné stránky APZ OP RLZ, které mohou pomoci vyplňovat oblasti nedostatečně pokrývané národní APZ.

2.2.2 Linka B

Pole výzkumu/eval. otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jaké typy projektů byly podpořeny v rámci APZ OP RLZ?	Nejvíce podpořených projektů bude:	Série hypotéz částečně potvrzena (podrobněji viz závěry Linky B):
	<ul style="list-style-type: none"> v regionech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti; 	<ul style="list-style-type: none"> V regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti je v absolutních hodnotách nejvíce projektů, ovšem v relativních hodnotách je aktivita naopak nízká.
	<ul style="list-style-type: none"> s nižším objemem prostředků; 	<ul style="list-style-type: none"> Nejvíce projektů plánuje rozpočet ve střední kategorii velikosti rozpočtu, ovšem s rostoucí velikostí projektu klesá úspěšnost projektů.
	<ul style="list-style-type: none"> pro dlouhodobě nezaměstnané; 	<ul style="list-style-type: none"> Téměř 90 % projektů se zaměřuje na dlouhodobě nezaměstnané, ale naprostá většina projektů se zaměřuje na více cílových skupin a nelze zjistit, v jaké míře bude právě tato cílová skupina v projektu zastoupena.
	<ul style="list-style-type: none"> s využitím nástrojů zvyšujících kvalifikaci uchazeče o zaměstnání. 	<ul style="list-style-type: none"> Více než 92 % projektů se zaměřuje na některou z aktivit zvyšujících schopnosti a dovednosti uchazečů, ale ve většině projektů je uvedeno více aktivit i z různých kategorií.
Jak jsou projekty regionálně rozloženy?	Regionální rozložení bude pravděpodobně nerovnoměrné, předpokládáme korelaci s mírou nezaměstnanosti a se zkušenostmi s projekty v rámci předvstupních programů EU (Phare). –	Hypotéza částečně ověřena: V absolutních hodnotách se projevila pozitivní korelace s mírou nezaměstnanosti, ovšem v relativních hodnotách naopak negativní.

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/eval. otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jaké projekty byly při hodnocení žádostí neúspěšné a proč?	Bude stanovena po analýze typů projektů. Nyní předpokládáme zvýšenou neúspěšnost u projektů typu 4 (viz typologie dle nabídky).	Čtyřpolní matici nebylo možné na základě dostupných dat vyhodnotit. Neúspěšné projekty byly následující: a) dle žadatele – neziskový sektor, obce; b) dle fáze hodnocení – věcné hodnocení; c) dle velikosti – úspěšnost klesala s velikostí projektu (s výjimkou skupiny nejmenších projektů); d) dle regionu – méně úspěšní jsou žadatelé na Moravě a v regionech s vyšší nezaměstnaností. Zdůvodnění jsou obsažena ve výstupech Linky B.
Které projekty se jeví jako potenciálně (ne)úspěšné ve vazbě na naplnění cílů priority APZ a proč?	Bude stanovena po analýze typů projektů. Téměř nemožné dopředu odhadovat.	Je součástí výsledků Linky B – problematické jsou inovativní projekty a projekty zaměřené na osoby ohrožené nezaměstnaností.
Jaká je horizontální a vertikální přenositelnost aktivit projektů?	Přenositelnost je potenciální (kvalita projektů) a reálná (závisí na implementačních strukturách, například možnostech formovat partnerství privat - public (PPP) na různých úrovních).	Byly identifikovány bariéry horizontální a vertikální přenositelnosti – viz výsledky Linky B.
Jak lze nejlépe upravit systém výběru a hodnocení projektů tak, aby byl splněn požadavek na kvalitu a relevanci projektů a princip transparentnosti?	Větší specifikace kritérií (jejich rozložení) povede k větší transparentnosti hodnocení stejně jako stanovení pojistek při příliš rozdílných hodnoceních evaluátorů.	Hypotéza potvrzena: úprava vah jednotlivých kritérií a jejich větší specifikace je žádoucí, stejně jako jejich větší provázání na specifické cíle programu a na monitorovací ukazatele. Vedle toho doporučujeme spojení formálního hodnocení a hodnocení přijatelnosti. Podrobněji viz závěrečná doporučení.
Jak lze posílit nabídku projektů ve vazbě na zjištění Linky C a současně s přihlédnutím k možným limitům identifikovaným v Lince A (princip adicinality)?	Nabídku projektů lze posílit, pokud bude dostatek prostředků (např. na kofinancování), což ale předpokládá především souběžný rozvoj NAP (o tom ovšem musí být politická shoda).	Návrhy na opatření pro zvýšení poptávky jsou obsaženy v popisu výsledků projektu, byly definovány jak konkrétní podmínky posílení poptávky (podpora jazykové gramotnosti, přímá podpora účastníkům) tak rámcové podmínky (oblast informovanosti).

Odstraněno: 4

2.2.3 Linka C

Pole výzkumu/ evaluační otázka	Dílčí otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jak a do jaké míry (ne)odpovídají aktivity projektů potřebám cílových skupin?	Jaké jsou aktivity jednotlivých projektů?	Viz zjištění okruhu B1. Je nutné stanovit na základě analýzy aktivit jednotlivých podpořených projektů. Aktivity budou pravděpodobně odpovídat aktivitám projektů Phare RLZ 2003.	Hypotéza potvrzena, převážná část projektů je založena na rekvalifikacích a souvisejících aktivitách.
	Do jaké míry odpovídají aktivity OP RLZ 1.1 aktivitám projektů Phare RLZ 2003 1.1?	Předpokládá se významná shoda aktivit, pravidla a podmínky byly věcně velmi podobné, projekty byly často již připraveny pro OP RLZ 1.1. Projekty jsou často již v pokročilé fázi realizace, je tedy možné zahrnout zkušenosti a vnímání jak cílových skupin tak realizátorů projektu do analýzy evaluačního projektu.	Hypotéza potvrzena, v rámci grantových projektů se jedná se o projekty velice podobné, subjekty, které mají zkušenosti s Phare RLZ 1.1, často již realizují projekt OP RLZ 1.1
	Jaké jsou potřeby cílových skupin v oblasti zkoumaných aktivit projektů dle mínění ÚP a SSZ? (o jaké aktivity je zájem, jak ze strany nezaměstnaných, tak ze strany zaměstnavatelů)	Existuje riziko, že někteří předkladatelé budou realizovat aktivity, které „umějí“ nebo mají akreditovány, ovšem bez vazby na skutečnou potřebu zaměstnavatelů a regionu. (např. jazyky, počítače, apod.)	Respondenti z řad cílových skupin jsou většinou spokojeni s probíhajícími aktivitami projektů, ne vždy jsou schopni kvůli rannému stádiu realizace projektů vyhodnotit jejich přínos pro vlastní potřeby. Vzhledem k prozatím dostatečnému počtu zástupců cílové skupiny se hypotéza zcela nepotvrdila, je ovšem pravděpodobné, že s postupujícím časem budou některé cílové skupiny a aktivity „vyčerpány“ a riziko nepřesného zacílení aktivit tak bude vyšší.
	Jaké jsou potřeby cílových skupin v oblasti zkoumaných aktivit dle předkladatelů projektů OP RLZ 1.1? (o jaké aktivity je zájem)	Jsou to oblasti počítačových a jazykových dovedností, které jsou předpokladem „zaměstnatelnosti“ uchazečů u THP pozic a poptávané odborné dělnické či řemeslné pozice, po kterých je poptávka v regionech. Je nutné definovat dle regionů, struktury zaměstnavatelů a jednotlivých cílových skupin.	Hypotéza potvrzena, především oblast jazykových a počítačových dovedností je silně deklarována, ze strany administrátorů také vnímaná potřeba zaměřeni na odborné dovednosti.

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/ evaluační otázka	Dílčí otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
	Jaké jsou potřeby cílových skupin v oblasti zkoumaných skupin dle jejich reprezentantů? (o jaké aktivity je zájem ze strany nezaměstnaných)	Zájem je zejména o „atraktivní“ povolání a aktivity, které k nim vedou. Předpokládá se zájem o získání kvalifikace v oblasti IT a cizích jazyků, které jsou vnímány jako předpoklad získání atraktivního zaměstnání.	Hypotéza potvrzena, primárním zájmem je získat zaměstnání a uplatnění, ideálně již v souvislosti s aktivitami projektu.
Jaké typy cílových skupin (ne)byly zaangažovány a jaký bude očekávaný a předpokládaný přínos APZ OP RLZ pro tyto skupiny?	Jaké jsou cílové skupiny podpořených projektů?	Cílové skupiny dle PD, regionálně se bude lišit zastoupení (např. absolventi SŠ a VŠ, řemeslné a dělnické pozice, dle regionu a struktury a stavu průmyslu).	Do projektů jsou zapojeny všechny cílové skupiny, ovšem jejich zapojení není rovnoměrné. Především skupina ohrožených nezaměstnaností vykazuje nižší než průměrné zapojení do aktivit projektu OP RLZ 1.1.
	Jaké jsou cílové skupiny nepodpořených projektů? Liší se nějak typologie cílových skupin podpořených a nepodpořených projektů?	Předpokládáme, že cílové skupiny nepodpořených projektů se nebudou v průměru významně lišit, nicméně faktory nepodpoření projektu mohou být velice různé.	Hypotéza potvrzena, cílové skupiny se výrazněji neliší, pouze ve skupině ohrožených nezaměstnaností je významnější rozdíl (projekty oslovující tuto skupinu jsou méně úspěšné).
	Jaké jsou předpokládané dopady podpořených projektů na cílovou skupinu?	Předpokládáme, že nejlepší výchozí pozici by měly mít projekty s nejlepšími předpoklady pro návrat zástupců cílových skupin na trh práce.	V současném stádiu realizace projektů není možné provést relevantní hodnocení. Předpokládáme, že detailní hodnocení bude provedeno v následujících projektech (je nutné s odstupem po ukončení projektů).
	Jak je reálné, že bude předpokládaných dopadů podpořených projektů dosaženo?	Viz výše	V současném stádiu realizace projektů není možné provést relevantní hodnocení. Předpokládáme, že detailní hodnocení bude provedeno v následujících projektech (je nutné s odstupem po ukončení projektů).

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/ evaluační otázka	Dílčí otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jak kvalitně a adekvátně byly cílové skupiny informovány o možnostech zapojení do projektů a jak lze případně zlepšit informovanost?	Jaká je (byla) informační kampaň směrem k cílovým skupinám od realizátora podpořených projektů?	Předpokládáme klasické formy oslovení – letáky, ÚP, internet. Doufáme, že bude možné identifikovat i jiné méně tradiční formy informační kampaně, které budou využitelné a přenositelné u dalších projektů.	Informační kampaň ze strany realizátorů byla cílovými skupinami většinou vnímána jako vyhovující, nejlépe byly hodnoceny informace poskytované na informačních seminářích pořádaných nositeli projektů, kde docházelo k interakci a bylo možné získat maximum spolehlivých informací. Dále informace poskytované od pracovníků úřadů práce (žadatelé často pořádají informační akce přímo pro pracovníky ÚP, kde je informují o jednotlivých projektech). Jinak hypotéza potvrzena, jednalo se o klasické formy oslovení cílové skupiny.
	Jaká je (byla) informační kampaň směrem k cílovým skupinám od administrátora programu (regionálních GS, nadregionální projekty, apod.)?	Předpokládáme, že směrem k cílovým skupinám nebyla žádná ucelená informační kampaň vedena. Pouze u ÚP, které byly partnery projektů, je možné očekávat v rámci konkrétních aktivit existenci informačních opatření.	Jako klíčová je vnímána role pracovníků ÚP, především zprostředkovatelů práce, kteří přicházejí do přímého styku s potenciálními účastníky projektových aktivit. Kvalita informování se však liší dle jednotlivých regionů, kvalita je nevyrovnaná i v rámci jednotlivých ÚP, kdy záleží na přístupu jednotlivých pracovníků.
	Kolik projektů má za partnery ÚP? Jak se tato skutečnost odráží v kvalitě informovanosti cílových skupin?	Předpokládáme, že projekty, které jako partnery interesují ÚP (příp. PÚP), mají lepší výchozí pozici v informovanosti cílových skupin.	Hypotéza potvrzena, partnerství s ÚP hodnoceno kladně.
	Existují informační nástroje, které jsou mířeny na podporu zkoumaných aktivit i mimo výše zmíněné skupiny?	Dle našeho názoru by bylo dobré zahrnout do příjemců informací silné sociální partnery a zástupce zaměstnavatelů tak, aby byly schopny efektivně využívat výsledků realizovaných aktivit projektů OP RLZ 1.1.	Hypotéza potvrzena, na základě analýzy se jeví jako velmi vhodné posílit především informování skupin sociálních partnerů a především zaměstnavatelů ta, aby bylo možné navázat konkrétní fungující spolupráci.

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/ evaluační otázka	Dílčí otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
	Jaké informační nástroje jsou vnímány jako nejuspěšnější a jaké jako neúčinnější?	Prozatím to budou pravděpodobně klasické informační zdroje – letáky, informace na ÚP, internet. Cílem bude také zhodnotit účinnost informačních nástrojů – tj. „kde se účastníci o projektu dozvěděli“, co vedlo účastníky k zapojení do projektu, apod. Cílem bude navrhnout složky komunikačního mixu pro oslovení cílových skupin a odhad účinnosti jednotlivých informačních opatření.	Jako nejuspěšnější jsou hodnoceny informační semináře a akce pořádané nositelem projektu, dále informace poskytované pracovníky úřadu práce, internetové stránky a regionální tisk. Hypotéza potvrzena. Více viz závěrečná doporučení.
	Jaké informační nástroje jsou méně využívané a bylo by dobré je více využívat?	Předpokládáme existenci různých méně tradičních forem informovanosti cílových skupin, např. motivační semináře, konzultace, apod. Příp. lze identifikovat již využívané nástroje, které mají vysokou efektivitu.	Na celonárodní úrovni je vhodné posílit využívání masmédií pro zvýšení povědomí veřejnosti, jinak jsou nástroje informovanosti využívány v zásadě odpovídajícím způsobem.
Jaká jsou očekávání reprezentativního vzorku individuálních cílových skupin od účasti v projektech?	Jaká jsou očekávání zástupců cílových skupin od účasti v projektech?	U významné části předpokládáme očekávání v oblasti nalezení atraktivního zaměstnání. Jistá část účastníků však přes účast v aktivitách projektů nemá zájem zaměstnání skutečně aktivně nalézt, případně nemá předpoklady toto zaměstnání i po úspěšném absolvování aktivit projektu získat. Otázkou je způsob výběrů a způsob průběžného zapojení cílových skupin do aktivit (motivační kurzy, psychodiagnostika uchazečů, apod.)	Hypotéza potvrzena, existuje však skupina „profesionálních rekvifikantů“, kteří nesplňují jiná kritéria pro získání zaměstnání než nevyhovující kvalifikace, někteří účastníci případně vnímají aktivity projektů jako bezplatné získání či rozšíření kvalifikace.
	Jaké jsou zkušenosti z obdobných aktivit, kterými již zástupci cílových skupin prošli? Jak tyto zkušenosti ovlivňují přístup k aktivitám projektů OP RLZ 1.1?	Pozitivní zkušenosti vyvolávají pozitivní očekávání a opačně. Očekávání se také budou lišit dle délky nezaměstnanosti uchazečů.	Velmi malý počet respondentů je schopen hodnotit, v současném stádiu realizace projektů není možné provést relevantní hodnocení. Předpokládáme, že detailní hodnocení bude provedeno v následujících projektech (je nutné s odstupem po ukončení projektů).

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/ evaluační otázka	Dílčí otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jak lze nejlépe posílit poptávku cílových skupin po projektech?	Jaká je současná poptávka cílových skupin po aktivitách projektů OP RLZ 1.1? Existují problémy s naplněním aktivit projektů APZ účastníky? Jaké jsou příčiny těchto problémů?	Poptávka je výrazně sezónní, existují regionální rozdíly dle charakteristik regionu. Nicméně nepředpokládáme výrazné problémy s náborem účastníků u podpořených projektů. Bude dobré odhadnout i kapacitu aktivit projektů do budoucna.	Hypotéza nepotvrzena, v současné době zatím nositelé projektů nepocítují problémy s poptávkou po účasti v projektech. Navrhujeme, aby bylo s odstupem času předmětem další analýzy.
	Jak je vnímaná potřeba projektů APZ ze strany žadatelů?	Aktivity jsou z pohledu žadatelů potřebné – dle zkušeností s realizací předchozích aktivit.	Hypotéza potvrzena, viz závěry Linky C a závěry projektu.
	Jaký je rozdíl mezi deklarovanou potřebou a reálnou poptávkou po aktivitách projektů APZ? Jak celou situaci vnímají zaměstnavatelé v jednotlivých regionech?	Podpořené projekty rozlišují mezi předpokládanou potřebou a reálnou poptávkou a tento rozdíl i zohledňují.	V současném stádiu realizace projektů není možné provést relevantní hodnocení. Předpokládáme, že detailní hodnocení bude provedeno v následujících projektech (je nutné s odstupem po ukončení projektů). Klíčovým faktorem je partnerství a spolupráce nositelů projektů přímo se zaměstnavateli.
	Jak jsou zohledňovány reálné potřeby zaměstnavatelů v aktivitách podpořených projektů? Existuje rozdíl v oblasti zohlednění potřeb oproti nepodpořeným projektům?	Potřeby jsou v podpořených projektech dostatečně zohledněny.	Klíčovým faktorem je partnerství a spolupráce nositelů projektů přímo se zaměstnavateli.

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/ evaluační otázka	Dílčí otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
	Jak je možné posílit poptávku cílových skupin po aktivitách projektů? Jsou projekty dostatečně „atraktivní“ pro cílové skupiny i pro další zainteresované skupiny (zaměstnavatele, sociální partnery, apod.)?	Viz závěry výše analyzovaných oblastí.	Viz závěry provedených analýz. Jako vhodná opatření jsou identifikována zejména: <ul style="list-style-type: none"> – posílení přímé podpory, – vyšší informovanost, – posílení aktivit v oblasti počítačové a jazykové gramotnosti, – posílení přímé možnosti získat uplatnění v souvislosti s projektem, – realizace projektů ve spolupráci se zaměstnavateli – systém odrazuje svou složitostí.

2.2.4 Linka D

Pole výzkumu/eval. otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jak a do jaké míry směřuje průběh implementace Priority 1 OP RLZ k naplnění stanovených cílů APZ OP RLZ? (klíčová otázka)		Podle současných cílů se naplňování cílů opatření 1.1 bude realizovat jen v omezené míře. Podrobnější rozčlenění viz následující otázky.
Do jaké míry lze očekávat, že se podaří zamezit růstu počtu dlouhodobě evidovaných nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání? Jaké se přitom vyskytují problémy a překážky?	Na dlouhodobou nezaměstnanost bude zaměřena menšina projektů. Dopady Priority 1 na snížení dlouhodobé nezaměstnanosti nebudou tedy výrazné.	Hypotéza částečně potvrzena: Dlouhodobě nezaměstnaní jsou nejčastěji uváděnou cílovou skupinou, nicméně není možné sledovat podle ukazatelů opatření v žádostech míru jejich reálného zapojení. Proto lze i očekávat, že dopad na tuto cílovou skupinu nebude výrazný.
Jaké se plánují zavést nové nástroje APZ?		Současné projekty nezavádí vyloženě nové nástroje, jedná se spíše o drobné inovativní změny.

Odstraněno: 4

Pole výzkumu/eval. otázka	Hypotéza	Ověření hypotéz
Jak budou rozšířeny preventivní poradenské a informační služby?	Zaměření na tuto oblast bude výrazné, preventivní a poradenské služby se podstatně rozšíří.	Hypotéza nepotvrzena. Podle současných zjištění se takto zaměřené projekty vyskytují pouze v omezené míře. Nastavení programu se nejeví jako vhodné pro podporu těchto aktivit, dílčím způsobem jsou zahrnuty v grantových projektech.
Jaké nové formy zaměstnávání budou podpořeny?	Bude podpořena celá škála nových nástrojů, avšak v omezené míře.	Hypotéza částečně potvrzena: Nové formy zaměstnávání v projektech zaměřených na vytváření pracovních míst jsou poměrně vzácnou aktivitou, což souvisí s celkově málo podporovanou inovativností projektů. Mezi novými formami se ojediněle vyskytly: práce na částečný úvazek, jobrotation, střídání pracovních míst se zapojením dlouhodobě nezaměstnaných. Počet takto zaměřených projektů však zatím není dostatečný.
Do jaké míry lze očekávat, že se podaří navázat těsnější vazby mezi institucemi trhu práce, sociálními partnery a jejich sdruženími (zaměstnavatelé, vzdělávací instituce, školy, obce, krajské úřady, NNO)? Jaké formy spolupráce budou využívány a jaké se vyskytují překážky a problémy?	Budou jasně navázány těsnější vazby (ESF bude velkým impulsem pro rozvoj partnerství). Bude upřednostňováno partnerství bez finančního příspěvku a účast na realizaci projektu (ne na přípravě projektu).	Hypotéza potvrzena, projekty realizované v rámci partnerství např. se zaměstnavateli či ÚP jsou vnímány jako kvalitní i ze strany cílových skupin.
Jaký nárůst pracovníků služeb zaměstnanosti lze očekávat jako výsledek opatření? Do jaké míry se zvýší kvalifikační úroveň pracovníků služeb zaměstnanosti a spolupracujících organizací?	Kvalifikační úroveň pracovníků služeb zaměstnanosti a spolupracujících organizací se významně zvýší, nicméně zatím se vzhledem k pokroku implementace Opatření 1.2 neprojeví.	Tuto hypotézu nelze v tomto okamžiku hodnotit, protože zatím nedošlo k realizaci systémových projektů a ani nebyla ve větší míře využita technická pomoc pro navýšení počtu pracovníků. Každopádně lze konstatovat, že současná kapacita je podceňena.

Odstraněno: 4

<i>Pole výzkumu/eval. otázka</i>	<i>Hypotéza</i>	<i>Ověření hypotéz</i>
Do jaké míry lze očekávat úspěch při propojení a zkvalitnění informačních systémů pro sledování statistik nezaměstnanosti, pro monitorování a vyhodnocování účinnosti sociálních programů?		Z technologických důvodů neočekáváme při současném nastavení informačních systémů výraznější možnosti pro jejich účelné propojení. Významným problémem se jeví současné fungování IS MSSF MONIT.

Odstraněno: 4

3 POPIS METODIKY

3.1 Použité techniky, vzorek, procedury

V průběhu zpracování tohoto projektu byly použity následující metody:

- Desk research,
- SWOT analýza,
- Zpracování finálních výstupů pomocí GIS,
- Základní procesní analýza,
- Expertní panel,
- Případová studie,
- Dotazník,
- Rozhovor,
- Doplnující pohovory/konzultace.

Desk research

V základní analytické části byl realizován sběr, analýza a vyhodnocení informací z relevantních podkladů.

Pro **analýzu systémů APZ a APZ OP RLZ** byly využity podklady, poskytnuté z velké části zadavatelem. Především byly využity tyto materiály:

- „Guidelines for systems of monitoring and evaluation of ESF assistance in the period 2000-2006“; DG Employment; July 1999
- Evropská strategie zaměstnanosti
- Národní plán zaměstnanosti 1999
- Národní akční plán zaměstnanosti 2002
- Národní rozvojový plán
- Programové dokumenty:
 - OP RLZ, verze listopad 2003
 - Dodatek OP RLZ, verze 1.2
 - OP RLZ – Výroční zpráva za rok 2004
- Rámec podpory Společenství pro regiony Cíle 1 v České republice
- Zákon č. 435 Sb., o zaměstnanosti
- Zápisy z jednání Monitorovacího výboru
- *Zápisy z jednání Monitorovacího výboru*
 - zápis z 29.04.2004
 - zápis z 20.05.2004
 - zápis z 15.12.2004
 - zápis z 17.06.2005

- Zprávy o realizaci OP RLZ pro Monitorovací výbor
 - Pololetní zpráva OP RLZ za období 1.1. – 30. 6.2005 – osnova
 - Zpráva o stavu realizace OP RLZ k 15.12.2004
 - Zpráva o stavu realizace OP RLZ k 17.06.2005
- Zpráva o stavu plnění úkolů v oblasti Hospodářská a sociální soudržnost – 4Q/04,1Q/05, 2Q/05
- Dopis ÚOHS ze dne 27.05. 2005 (č.j. 2005/31835)

Byla také provedena **analýza projektů** na základě žádostí o financování z ESF v rámci opatření 1.1 a 1.2 OP RLZ. Za tímto účelem byla použita data z elektronického informačního systému MSSF - MONIT. Cílem této statistické analýzy dat bylo zpracování několika typologií projektů. Kromě základních typologií podle jednoho kritéria byly zpracovány také vybrané křížové typologie (podle dvou kritérií). Projekty byly členěny podle těchto kritérií:

- fáze realizace projektu,
- žadatel (předkladatel projektu),
- aktivity použité v rámci projektu,
- cílové skupiny projektu,
- celkový rozpočet projektu,
- region (okres) realizace projektu,
- formální hodnocení projektu,
- hodnocení přijatelnosti projektu,
- věcné hodnocení projektu.

SWOT analýza

Pro kvalitativní vyhodnocení politik národní politiky APZ i APZ OP RLZ byla zpracována SWOT analýza. Hlavním cílem analýzy SWOT je shrnout podstatné body týkající se aktuální podoby národní APZ a APZ OP RLZ. Zpracovatel pro účely tohoto projektu modifikoval SWOT analýzu a zpracovány byly:

- S a W: silné a slabé stránky, a to samostatně pro každou z politik (APZ a APZ OP RLZ),
- O a T: příležitosti a hrozby, a to společně pro obě politiky (APZ a APZ OP RLZ), resp. dvě varianty jejich budoucí koexistence: i) existence dvou samostatných linek podpory; ii) propojení obou politik.

Zpracování finálních výstupů pomocí GIS

Pro názornou a přehlednou formu byly výstupy zpracovány v podobě kartogramů (za pomoci SW Arc GIS) tak, aby byly zřetelné regionální rozdíly v rozložení projektů i rozdíly v jednotlivých typologiích projektů, úspěšnosti atd.

Základní procesní analýza

Metoda procesní analýzy byla využita pro zhodnocení fungování implementace obou systémů, tedy jak APZ, tak APZ OP RLZ. Celý proces u obou politik byl rozdělen na dílčí procesy, konkrétně na: financování, stanovování priorit, směřování podpory, administraci konkrétních projektů a kontrolu projektů.

Expertní panel

Byly realizovány dva expertní panely, pro které byly využity vstupy ze strany zástupců pracovníků úřadů práce, žadatelů, zástupců profesních komor a sdružení a vybraných expertů na problematiku aktivní politiky zaměstnanosti. Z těchto expertních panelů vzešla na základě zjištění z terénního šetření, desk research a zkušeností ze zahraničí doporučení pro současné a příští programové období.

Případová studie

V rámci zpracování projektu bylo také využito doporučení plynoucí ze zkušeností se systémem APZ v Rakousku, které bylo zprostředkováno díky analýze provedené zahraniční expertkou.

Dotazník

V rámci dotazníkového šetření, které proběhlo v březnu 2006, byly realizovány tři typy dotazníků, a to pro nositele projektů, pro cílové skupiny a pro administrátory GS. Veškeré materiály byly uchovány pro možnost ověření způsobu provedení šetření, případně pro další (např. srovnávací) analýzy provedené v rámci následných projektů zadaných zadavatelem projektu.

Dotazníky pro nositele projektů měly elektronickou podobu a zástupcům nositelů projektů byly zasílány elektronickou poštou. Osloveno bylo všech cca 450 nositelů projektů ze zaslané databáze MSSF MONIT, z toho v kategorii „Projekt vybrán k financování“ a pokročilejších bylo 181 projektů. Vyplněno bylo 62 dotazníků.

Dotazníky pro cílové skupiny projektů měly papírovou podobu a byly vyplňovány přímo na místě realizace projektu. Vyplněno bylo 85 dotazníků pro cílové skupiny od účastníků projektů vybraných pro individuální rozhovory.

Dotazníky pro administrátory GS měly elektronickou podobu a administrátorům na pověřených úřadech práce byly zasílány elektronickou poštou. Bylo osloveno 13 pověřených úřadů práce a návratnost byla v tomto případě 100 %.

Rozhovor

V průběhu března 2006 byly realizovány rozhovory, a to především s nositeli projektů a s administrátory grantových schémat. Individuální rozhovory byly využity pro kvalitativní šetření k doplnění a zpřesnění kvantitativního šetření. Díky individuálním rozhovorům bylo možné hledat a ověřovat příčinné souvislosti mezi zjišťovanými skutečnostmi.

Individuální rozhovory s nositeli projektů se uskutečnily buď přímo v místě realizace projektů, v sídle realizátora nebo telefonicky.

Individuální rozhovory se zástupci administrátorů GS se uskutečnily na příslušných ÚP a byl z nich pořízen písemný zápis.

V rámci realizace projektu byl uskutečněn také jeden skupinový rozhovor, a to se zástupci cílových skupin v rámci předvýzkumu (viz kapitola 3.2), který byl zvukově zaznamenán. Dotazníky, které byly při té příležitosti též ověřeny, byly vyplněny v papírové podobě.

Rozhovory byly buď zvukově zaznamenány, pokud někdo z respondentů odmítl pořízení zvukového záznamu, byl pořízen zápis rozhovoru, který je k dispozici v elektronické i tištěné podobě. Spolu s ostatními materiály jsou uchovány pro možnost ověření způsobu provedení šetření, případně pro další (např. srovnávací) analýzy provedené v rámci následných projektů zadaných zadavatelem projektu.

Doplňující pohovory/konzultace

K vybraným tématům byly provedeny doplňkové rozhovory, případně konzultace, a to především s příslušnými pracovníky z vybraných odborů MPSV, vybranými pracovníky úřadů práce a úřadů práce pověřených krajskou působností.

3.2 Výsledky předvýzkumu a posouzení reprezentativnosti

Před spuštěním terénního šetření bylo provedeno pilotní ověření dotazníku a otázek individuálních rozhovorů formou pilotního sběru informací prostřednictvím dotazníku, pilotních rozhovorů a focus group. Cílem bylo ověření vhodnosti a srozumitelnosti dotazníku a otázek rozhovoru, ochoty a schopnosti respondentů poskytnout tyto informace.

Pilotní studie dotazníků byla provedena se zástupci cílové skupiny formou dotazníkového šetření a focus group v Brně 30. 1. 2006. Zúčastnilo se jej 12 zástupců cílových skupin, což je obvyklá velikost skupiny účastníků se programů nabízených v rámci projektů OP RLZ 1.1. Jednalo se o účastníky rekvalifikačního programu pro nezaměstnané, ohrožené ztrátou zaměstnání a zájemce o zahájení podnikání. Vzorek byl proto reprezentativní ve vztahu ke zkoumaným cílovým skupinám linky C tohoto projektu.

Předvýzkum dotazníků pro nositele projektů proběhl též se zástupci nositelů projektů OP RLZ 1.1 a se zástupci nositelů projektů Phare RLZ 1.1.

Ověření otázek pro zástupce administrátorů programů a GS proběhlo formou pilotních rozhovorů na PÚP v Plzni a v Mostě v průběhu ledna 2006. Jednalo se tedy o zástupce typově identické s respondenty vlastního šetření. Reprezentativnost předvýzkumu byla zajištěna též pokrytím 15 % ze 13 pověřených úřadů práce, které byly zahrnuty do vlastního terénního šetření.

Na základě jejich připomínek, reakcí a odpovědí byly dotazníky upraveny a relevantní připomínky zapracovány. Dotazníky prošly také připomínkováním zadavatele a expertů. Vznesené připomínky byly ve všech relevantních případech akceptovány a zapracovány do finální podoby dotazníků.

Pilotní ověření původně připravovaného dotazníku pro zástupce zaměstnavatelů ukázalo, že dotazník není vhodným nástrojem, a že vhodným zdrojem informací a dat od zástupců zaměstnavatelů budou individuální rozhovory a konzultace (stanoveno na základě rozhovorů se zástupci OHK, kde existuje jednak těsná vazba na zaměstnavatele v jednotlivých regionech a také mají znalost podmínek trhu práce, znalost národních nástrojů APZ i znalost dalších aktivit jednotlivých ÚP v regionech).

4 POPIS PRŮBĚHU PROJEKTU

4.1 Spolupráce se zadavatelem

Zpracovatel během řešení projektu průběžně komunikoval se zadavatelem, předkládal průběžné výstupy projektu k připomínkám. Připomínky byly následně vypořádány a zapracovány do jednotlivých zpráv. Kromě této komunikace probíhalo několik typů vzájemných jednání a prezentací výstupů:

- pracovní skupina hodnocení,
- jednání, schůzky,
- průběžné telefonické a písemné konzultace.

Pracovní skupina pro evaluaci

Zpracovatel prezentoval průběžné výstupy jednotlivých etap projektu v rámci pracovních skupin pro evaluaci (viz následující tabulka).

Tabulka 1: Přehled prezentací projektových výstupů

Etapa projektu	Zpráva	Termín PSE
0. – metodika	Vstupní zpráva	12. prosince 2005
1. – Linka A	1. výstupní zpráva	24. března 2006
2. a 3. – Linka B a C 4. – Linka D	2. výstupní zpráva Závěrečná zpráva	Bude dle domluvy se zadavatelem – květen 2006

Jednání, schůzky

Během projektu proběhlo mezi zadavatelem a zpracovatelem několik setkání, mimo jiné byl zorganizován ick-off meeting a schůzky nad průběžnými výstupy projektu či nad dílčími problémy, se kterými se zpracovatel setkal (např. dostupnost a formát dat).

Průběžné telefonické a písemné konzultace

Forma telefonických konzultací a písemných konzultací (e-mail) se zadavatelem byla zpracovatelem hojně využívána po celou dobu projektu. Ve většině případů byly nejasnosti vysvětleny a vyskytnuté problémy v rámci možností řešeny (k problémům uvádí více následující kapitola).

4.2 Vyskytnuté problémy a jejich řešení

Zpracování projektu ovlivnilo několik výrazných problémů, z nichž některé měly dopad i na možnosti komplexního zodpovězení evaluačních otázek. V těchto případech zpracovatel danou oblast reflektoval v návrzích a doporučeních (kap. 6), kde jsou formulovány kroky, jak by v dalším období tyto otázky mohly být řešeny (např. nedostupnost/neexistence některých monitorovacích dat).

Dále se vyskytlo i mnoho problémů, které ovlivnily metodiku a postupy zpracovatele, nicméně bylo možné přistoupit k jiné metodice a evaluační otázky zodpovědět (struktura některých monitorovacích dat).

V poslední řadě je nutné zmínit i skutečnost že některé problémy mají vliv na „platnost“ závěrů. Jedná se o případy, kdy byly závěry učiněny na základě momentálně dostupných dat, přičemž bylo např. zřejmé, že soubor není prozatím dostatečně rozsáhlý pro učinění definitivních závěrů. V těchto případech zpracovatel navrhuje v kapitole 7 další řešení problematiky.

Zpožděná data

Zpracovatel obdržel se zpožděním monitorovací data ve formě výstupních sestav z MONITu. Oproti předpokládanému termínu 15. února 2005 byla data získávána až do 15. března 2006. Nicméně data za indikátory zpracovatel neobdržel vůbec.

Zpoždění v získání dat však nemělo konečný vliv na výsledky projektu, došlo pouze k týdennímu odložení odevzdání 2. výstupní zprávy.

Struktura dat

Větším problémem se ukázala být nevhodná struktura dat, která zpracovatel získal. Zpracování těchto dat vyžadovalo mnoho času. Je nutné zdůraznit, že jsme očekávali od IS MONIT větší kvalitu a „uživatelskou vstřícnost“ dat (získané sestavy pro cca 600 projektů měly např. několik desítek tisíc řádků).

Problémem byla analýza formy/typu žadatele v rámci Priority 1 OP RLZ. Zpracovatel musel projít názvy žadatelů všech projektů a okódotovat je dle potřebné typologie. V tomto případě nebylo možné jednoduše využít právní formy žadatele – pole, které se v MONITu nezobrazuje. Musela být rovněž provedena rešerše na internetu pro zjištění, zda se jedná o vzdělávací firmy a organizace či nikoliv.

Největším problémem však bylo, že jednotlivé sestavy si přesně neodpovídaly (počty některých typů projektů apod.). Z tohoto důvodu byla ze strany zpracovatele snaha využívat co nejvíce relativní data.

Zpožděná implementace celého programu

Jak již bylo zmíněno dříve, u některých otázek nebylo možné dojít k relevantním – zcela potvrzeným závěrům, a to z důvodu zpoždění v implementaci programu. Projekty ještě nejsou ukončeny, nejsou tedy k dispozici konečné výstupy a výsledky projektů (samozřejmě ani dopady), není tedy možné provést některé studie a šetření.

Zpracovatel tedy příslušné závěry prezentuje jako momentální pravděpodobné tendence s tím, že je bude nutné prověřit po skončení programu (nebo alespoň jeho větší části).

Nevyjasněná klíčová fakta

Průběžné výsledky projektu byly ovlivněny nevyjasněním některých otázek, zejména v oblasti veřejné podpory. Proto některé závěry v Lince A nemohly být chápány jako definitivní. Do konce projektu se sice podařilo získat některé další informace, nicméně ani takto nelze výsledky Linky A s konečnou platností potvrdit. Přenositelnost nástrojů NAPZ pod APZ OP RLZ je závislá na vyjednání podmínek veřejné podpory pro jednotlivé nástroje/aktivity. Nicméně z dopisu ÚOHS¹ je zřejmé, že neexistuje důvod proto, aby obě linky podpory, tedy národní a evropská, měly jiné podmínky – ty by měly být naopak shodné.

¹ Dopis ÚOHS ze dne 27. 5. 2005 (č.j. 2005/31835)

5 VÝSLEDKY PROJEKTU

Tato kapitola obsahuje shrnutí všech evaluačních otázek zodpovědaných v průběhu realizace celého projektu.

5.1 Linka A

1. Jak nejlépe uvést národní APZ do souladu s APZ OP RLZ s využitím výhod obou oblastí, popřípadě s poukazem na dobré zkušenosti z jiných členských států EU?

V souladu s hypotézou pro tuto evaluační otázku a na základě výstupů celé Linky se jako nejlepší varianta jeví **varianta koordinace** obou linek podpory, tedy národní APZ a APZ OP RLZ (blíže viz Aktivita A9). Z analýz vyplynulo, že je možné provést transformaci pouze některých nástrojů národní APZ pod APZ OP RLZ. Celkově je nutné, aby transformace byla řízena s cílem dosažení **doplňkovosti obou politik**, a ne jejich vzájemných překryvů, jak je tomu ve stávajícím programovém období.

Konkrétní návrhy pro přesun, které vyplývají právě z využití výhod, resp. silných stránek obou politik jsou uvedeny v kap. 3.5.3 1. výstupní zprávy projektu.

2. Jaké specifické aktivity lze s přihlédnutím k problematice adicionality převést z národní APZ do rámce podpory z ESF?

Vzhledem k principu adicionality, ale i s ohledem na charakter jednotlivých nástrojů / aktivit obou systémů, nelze převést žádný nástroj národní APZ v celé jeho šíři. Nicméně pro převedení jejich částí byl nalezen poměrně velký potenciál.

Jako nástroje s vysokou mírou přenositelnosti, tj. nástroje vhodné pro výrazný přesun pod podporu ESF, byly identifikovány:

- rekvalifikace a
- poradenství.

V rámci rekvalifikací by se jednalo zejména o přesun všeobecně zaměřených rekvalifikací a specifických rekvalifikací v případě, že je dostatek času na jejich realizaci. Z hlediska poradenství se jeví jako obzvláště vhodné převést pod podporu z ESF delegování služeb na specializované instituce a navýšení administrativních kapacit ÚP.

Jako nástroje se střední mírou přenositelnosti lze chápat:

- pracovní rehabilitace a
- veřejně prospěšné práce.

V těchto případech je vhodné je pod podporu z ESF přesunout pouze do určité míry. V rámci pracovních rehabilitací je třeba zohlednit to, že postižení každého OZP je specifické a vyžaduje individuální přístup. Proto je přesun možný pouze tehdy, pokud by projekty podávaly asociace zdravotně postižených nebo obdobné organizace (NNO, sdružení atd.), popř. specializovaná zařízení, zaměřená na větší počet OZP. Analogicky v případě VPP lze přesunout větší projekty, zaměřené na počet pracovních míst, nikoli uchazečů o zaměstnání a s dlouhodobou perspektivou. V tomto ohledu by byla tedy nutná jistá transformace, ani ne tak nástrojů samotných jako spíše zavedené praxe.

Částečně, tj. pouze ve velmi omezené míře je vhodný přesun těchto nástrojů:

- společensky účelná pracovní místa,
- příspěvek na dopravu zaměstnanců a

- příspěvek na zapracování.

Pro SÚPM platí v podstatě totéž jako v případě VPP, nicméně zde se dá očekávat menší potenciál ve vytváření větších projektů, které by byly převoditelné pod financování z ESF. Aby byl možný přesun příspěvku na dopravu zaměstnanců a příspěvku na zapracování, je nutné začlenit tyto nástroje do komplexnějších projektů, protože nebudou moci být podporovány samostatně.

Využití ESF by bylo v některých případech možné i pro některé případy, které čerpají podporu v rámci Příspěvků při přechodu na nový podnikatelský program. Částečné financování z ESF by bylo možné například při zajištění rekvalifikací zaměstnanců.

3. Jak a do jaké míry limituje princip adicionality finanční čerpání z ESF ve vazbě na APZ?

Princip adicionality a problém nedostatku národních zdrojů pro kofinancování programu ESF není dle posledních dostupných informací tak závažného rozměru, jak se jevílo ve druhé polovině roku 2005. Prvním důvodem je to, že ve vazbě na projednávání finanční perspektivy byly alokace určené pro ČR částečně sníženy. Druhým důvodem, který má pro ČR a její veřejné finance pozitivní dopady, je snížení míry národního kofinancování programů SF EU z min. 25 % na 15 %. Obě tyto skutečnosti, spolu se zatím předpokládanou alokací pro období Priority 1 v OP RLZ (APZ)², vedou k nižším tlakům na státní rozpočet oproti původním předpokladům.

V rámci projektu byly navrženy některé možné přesuny vybraných částí nástrojů APZ pod APZ OP RLZ, které mohou znamenat zefektivnění a úsporu celého systému.

Na základě výše uvedených skutečností se nedomníváme, že by princip adicionality byl závažnou a nepřekonatelnou překážkou pro čerpání ESF v příštím období.

4. Jaké organizační a obsahové změny je vhodné provést, aby byla zajištěna koherence a synergie obou intervenčních oblastí co do implementační struktury i obsahové náplně?

Jak již bylo uvedeno, koherence a synergie obou systémů je možné dosáhnout jejich vzájemným sbližováním, koordinací a podporou jejich doplňkovosti.

- Silnou stránkou je v tomto směru zajišťování obou systémů na regionální úrovni, která je pro žadatele nejdůležitější, stejnými subjekty, tj. ÚP, resp. PÚP. Tato silná stránka by se měla dále podporovat:
 - o zformalizováním vztahu PÚP a ÚP v rámci implementace APZ OP RLZ,
 - o větším zapojením ÚP do vyhledávání projektových záměrů a vhodných žadatelů a do zjišťování absorpční kapacity a také dopadů realizace APZ OP RLZ;
- Dále by se měla podporovat komunikace mezi administrátory národní APZ a APZ OP RLZ (jak na regionální úrovni, kde byla potvrzena při rozhovorech, tak zejména na centrální úrovni);
- Obsahové změny se týkají zejména převodu části tématického zaměření (nástrojů) národní APZ do APZ OP RLZ (viz odpovědi na 2. evaluační otázku Linky A);
- Při převodu nástrojů z národní APZ do APZ OP RLZ bude nutná jejich částečná transformace, např.:

² Cca 35 mld. Kč na programové období 2007-2013

- o změna žadatelů – např. u podpory osob se zdravotním postižením (OZP) by nebyly žadateli konkrétní osoby, ale spíše sdružení osob OZP, která by předkládala projekty pro své členy,
- o změna velikosti projektů – vzhledem k charakteru OP RLZ by bylo nutné sdružovat jednotlivé podpory do větších projektů, např. u veřejně prospěšných prací by se projekt nezabýval okamžitým vytvořením několika málo pracovních míst, ale střednědobým vytvářením desítek pracovních míst u daného subjektu,
- o změna komplexnosti projektů – podpora v rámci národní APZ je z pohledu jednotlivých nástrojů relativně rozdrobena; obdobně zaměřené projekty v APZ OP RLZ by nutně kombinovaly současné nástroje národní APZ (např. vytvoření pracovních míst, rekvalifikace, příspěvek na dopravu).

5. Jaké lze identifikovat a navrhnout změny pro posílení hospodárnosti a účinnosti APZ OP RLZ?

Jako změny pro posílení hospodárnosti a účinnosti APZ OP RLZ navrhuje:

- stanovení jasného rozmezí mezi APZ OP RLZ a národní APZ, aby obdobné projekty (např. nespécifické rekvalifikace) nemohly být podporovány z obou nástrojů (národní APZ má pak pro žadatele atraktivnější podmínky),
- do budoucna by mělo dojít ke zjednodušení administrativní náročnosti pro žadatele,
- jako nutné se jeví posílení personálního zajištění administrace, zejména na regionální úrovni (např. formou využití technické pomoci; viz též výstup aktivity 9),
- posílení koordinančních a řídicích funkcí v rámci systému implementace ve směru ŘO/ZS – KP. Všechny PÚP řeší obdobné problémy a do jisté míry postrádají výraznější pomoc ze strany nadřízených orgánů ve smyslu koordinace a řízení. Příklady návrhů na zlepšení systému:
 - o centrální zajištění aktivit vykonávaných všemi PÚP (tvorba operačních manuálů konečného příjemce, vytvoření modelových projektů, vytvoření modelové zadávací dokumentace pro tendrové projekty, najmutí externích poradců pro problematiku tendrů – všechny tyto aktivity lze podporovat z technické pomoci),
 - o zprostředkování platformy pro výměnu zkušeností mezi PÚP. Vedle pravidelných schůzek ŘO/ZS s pracovníky jednotlivých PÚP doporučujeme také využití technické pomoci zřízení telefonické nebo e-mailové infolinky (zaměřené jednak na potenciální žadatele a jednak na samotné administrátory programu) a na ní provázaného centrálního informačního systému „FAQ – nejčastěji kladených dotazů“, kde by administrátoři nejen z KP mohli flexibilním způsobem přes přístup na internet získat jednak aktuální odpovědi na nejčastěji kladené dotazy (které budou přímo vyvěšeny na stránkách a obsahově strukturovány) a jednak výměnu informací mezi KP a ŘO/ZS formou provázání nových dotazů na e-mailové schránky zodpovědných garantů pro dané oblasti (infolinka a „FAQ“ se dobře uplatnily v administraci některých OP již v současném období),
- důslednější zacílení podpory APZ OP RLZ na skupiny obtížně uplatnitelné na trhu práce (tento návrh změny je v této fázi nutné chápat zatím jako hypotézu, která bude definitivně potvrzena po realizaci linky B – analýzy konkrétních projektů). Výraznějšího zapojení těchto cílových skupin lze dosáhnout následujícími kroky:
 - o podrobnějším vymezením cílových skupin,

- o nastavením plnění indikátorů, bodovacího systému pro věcné hodnocení a výše pomoci ve smyslu zvýhodňujícím projekty zaměřené na skupiny obtížně uplatnitelné na trhu práce,
- o monitoringem účinnosti podpory těchto skupin (tato data nejsou v současné době pro evaluační a monitorovací účely k dispozici).

6. Jak lze nejlépe zajistit přínos ESF k APZ v příštím programovém období ve vazbě na Národní strategický referenční rámec a další operační programy?

Kapitola 3.5.3 1. výstupní zprávy navrhuje nové rozdělení nástrojů/aktivit mezi obě linky podpory tak, aby byl soulad obou linek podpory co nejvyšší a ESF se s APZ adekvátně doplňovalo a tím byl zajištěn maximální přínos ESF k APZ.

V průběhu celé zprávy jsme se snažili zohlednit příští programové období, což bylo v zásadě možné učinit z hlediska:

- návrhu nových nařízeních (společné nařízení pro SF a FS, nařízení pro ESF),
- návrhu Národního rozvojového plánu pro období 2007 – 2013.

Národní strategický referenční rámec ani operační programy nebyly v průběhu řešení projektu k dispozici.

5.2 Linka B

1. Jaké typy projektů byly podpořeny v rámci APZ OP RLZ?

Z hlediska celkového počtu projektů byly v rámci APZ OP RLZ podpořeny především projekty typu grantové schéma, systémové projekty byly pouze 2, národních projektů je více, ale jejich administrace je poněkud zpožděna. Podrobnější zkoumání u projektů bylo provedeno na úrovni právě grantových schémat, a to z hlediska žadatele, použitých nástrojů, cílových skupin a objemu prostředků.

Nejčastějšími žadateli jsou vzdělávací organizace a firmy, následují neziskové organizace a kategorie ostatní firmy. Z hlediska nástrojů je poměrně zajímavé zjištění, že **téměř všechny projekty uvádějí více než jednu aktivitu a v některých případech je zahrnuto dokonce až osm aktivit.** Souvisí to s deklarovanou vyšší komplexitou projektů podporovaných v rámci APZ OP RLZ. **Více než 92 % projektů zahrnuje některou z aktivit, které se zaměřují na zvýšení schopností a dovedností uchazeče,** přičemž například všechny projekty podávané školami se orientují na zvyšování schopností a dovedností uchazečů. Téměř 80 % projektů pracuje alespoň s některou z aktivit, jejichž cílem je zlepšení orientace uchazeče na trhu práce. Relativně nejméně (70 %) projektů podporuje nějakým způsobem přímo pracovní místa, přičemž tato kategorie aktivit je uváděna především žadateli typu obce a jejich organizace a sdružení, svazky měst a obcí, mikroregiony. Na kategorii zaměstnanci ohrožení nezaměstnaností se nejvíce zaměřují hospodářské komory a podnikatelská sdružení a kategorie ostatní firmy. V předkládaných projektech je rovněž nízký podíl inovativních aktivit a nízký podíl nových produktů reagujících na aktuální potřebu místních podmínek trhu práce (viz evaluační otázka 5).

Naprostá většina projektů se zaměřuje na více cílových skupin. Pouze 22 projektů se orientovalo jen na jednu cílovou skupinu, přičemž ve všech těchto případech to byli dlouhodobě nezaměstnaní a ohrožení dlouhodobou nezaměstnaností. Tato kategorie je také nejčastěji uváděnou cílovou skupinou, ačkoli ostatní kategorie se vyskytují také velmi často. Na kategorii zaměstnanci ohrožení nezaměstnaností se nejvíce zaměřují hospodářské komory a podnikatelská sdružení a kategorie ostatní firmy. Kategorie osob sociálně vyloučených nebo

ohrožených sociálním vyloučením a etnické menšiny a osoby z odlišného socio-kulturního prostředí jsou uvedeny pouze v zanedbatelném počtu projektů, což je nejspíš způsobeno především tím, že tyto kategorie nejsou explicitně zahrnuty v OP RLZ.

Je možné shrnout, že většina projektů je plánována ve střední velikosti rozpočtu (tj. 2 – 7 mil. Kč). Skoly, obce a jejich organizace podávají poměrně značný podíl projektů s rozpočtem do 2 milionů Kč. U vzdělávacích organizací a firem má téměř 90 % projektů rozpočet v rozmezí od 1 do 7 milionů Kč. 44 % projektů podávaných sdruženími měst a obcí a téměř 30 % projektů podávaných hospodářskými komorami a podnikatelskými sdruženími plánuje rozpočet s více než 7 miliony Kč. **Národní a systémové projekty disponují mnohem větším objemem prostředků, ve většině případů se rozpočet pohybuje v řádu desítek milionů Kč.**

2. Jak jsou projekty regionálně rozloženy?

Bylo zjištěno, že v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti je také vysoký počet žádostí o financování projektů. To se projevuje i při přepočtu na počet obyvatel. Vysoký počet projektů se totiž objevuje především na Moravě, ve Slezsku a v Ústeckém kraji. Výjimkou je okres Jeseník, který má vysokou míru nezaměstnanosti, ale jeho aktivita při podávání žádostí o projekty je i přesto velmi nízká.

Kraje potýkající se s výraznými problémy z hlediska nezaměstnanosti, tj. především Moravskoslezský a Ústecký kraj, jsou sice podle absolutního počtu projektů aktivní, nicméně v relativizovaném přepočtu (na 10 000 uchazečů o zaměstnání) je tato snaha stále ještě průměrná až podprůměrná.

Ve všech krajích představují vzdělávací organizace a firmy více než 50 % žadatelů, v Královéhradeckém a Pardubickém kraji dokonce téměř 80 %. Ostatní kategorie žadatelů v krajích i okresech ČR mají velmi nerovnoměrné rozložení.

3. Jaké projekty byly při hodnocení žádostí neúspěšné a proč?

Analýza úspěšnosti projektů byla počítána na základě aktuálně dostupných dat (ke konci února 2006). Počty projektů, které byly doposud realizovány jsou relativně malé, zejména pro analýzy jejich vnitřní struktury a charakteristik, což do určité míry snižuje relevanci závěrů, ale přesto jsme se o ně pokusili:

- **Z pohledu žadatele byly nejméně úspěšné projekty neziskového sektoru a projekty předkládané obcemi a jimi zřizovanými organizacemi,** což je zřejmě způsobeno jejich relativně malou administrativní připraveností pro předkládání relativně složitých žádostí ze SF EU.
- **Z pohledu velikosti projektů se jeví, že úspěšnost projektů klesá s jejich velikostí,** což souvisí jednak s tím, že finančně náročné projekty jednak nejsou přijatelné z pohledu pravidel programu a jednotlivých výzev, jednak je nižší ochota administrátorů takové projekty financovat a jednak je příprava žádostí a celkové řízení těchto projektů obtížnější. Výjimkou z tohoto pravidla jsou dle očekávání nejmenší velikostní skupiny projektů (do 2 mil Kč celkového rozpočtu), u kterých je vyšší neúspěšnost vlivem nedostatečných kapacitních možností „malých žadatelů“ pro přípravu kvalitní žádosti.
- **Z analýzy cílových skupin nevyplývaly žádné výraznější rozdíly mezi jednotlivými skupinami,** což je dáno jednak širokým vymezením typů cílových skupin a jednak jejich vzájemným kombinováním u většiny žádostí³. Z regionálního hlediska byly identifikovány významné rozdíly v úspěšnosti projektů, což vyplývá z rozdílné struktury

³ Z tohoto důvodu není tato analýza ani v rámci této zprávy podrobněji prezentována.

předkládaných projektů v různých regionech (viz předchozí závěry). Obecně platí, že neúspěšnější jsou regiony z Čech s relativně nižší mírou nezaměstnanosti.

4. Které projekty se jeví jako potenciálně (ne)úspěšné ve vazbě na naplnění cílů priority APZ a proč?

Jednoznačně nejméně potenciálně úspěšným typem projektů ve vazbě na naplňování cílů opatření 1.1 OP RLZ se jeví projekty zaměřené na naplňování specifických cílů opatření **Zavádění nových nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a Podpora nových forem zaměstnávání**. Ve zkoumaném vzorku prováděných analýz se vyskytl jen velmi malý počet projektů sledujících naplňování těchto specifických cílů. Pokud se projekty pokouší o zavádění nových metod, jedná se často o opakovanou realizaci úspěšných aktivit či pilotních modulů realizovaných před podáním žádosti o spolufinancování projektu z ESF. **Vlastní inovativní přístup k řešení problému na trhu práce s odpovídající přidanou hodnotou přímo v rámci aktivit projektu OP RLZ 1.1 je velmi ojedinělým jevem.** Návrhy opatření na řešení této problematiky jsou obsaženy v kapitole 6 této zprávy.

5. Jaká je horizontální a vertikální přenositelnost aktivit projektů?

V rámci projektu došlo k identifikaci a analýze bariér horizontální a vertikální přenositelnosti projektů.

Hlavní identifikované bariéry **horizontální přenositelnosti** jsou následující:

- Bariérou horizontální přenositelnosti projektů OP RLZ 1.1 zahrnujících rekvalifikace a motivační aktivity je **regionálně nevyvážená poptávka po nabízených službách** (aktivitách projektů), např. s ohledem na skladbu cílových skupin. Tato nevyváženost se projevuje jak v rozdílech mezi úrovněmi NUTS III (kraje) ale i uvnitř krajů. **V současné době je prozatím dle vyjádření nositelů projektů tato bariéra poměrně málo významná a kriticky neohrožuje vlastní přenositelnost a realizaci projektů.** Více než 80 % nositelů projektů (viz výsledky dotazníkového šetření ve druhé výstupní zprávě) nepocítuje problémy s poptávkou po projektech, ovšem s postupem realizace většího počtu projektů lze očekávat nárůst významu identifikované bariéry přenositelnosti.
- Další identifikovanou bariérou horizontální přenositelnosti jsou **problémy s nalezením vhodné spolupracující či partnerské organizace**. Projektové aktivity často vychází ze specifických podmínek realizátorů a jejich spolupracujících organizací a partnerů, případně jsou realizovány v úzké spolupráci s místními ÚP. Typickým příkladem problematického přenosu aktivity může být různý přístup jednotlivých úřadů práce či neexistence či nemožnost nalezení vhodného partnera z řad zaměstnavatelů v regionu (podrobněji je tato problematika analyzována a popsána v části 2. výstupní zprávy věnující se výsledkům dotazníkového šetření nositelů projektů, otázky 9 – 16).

Hlavní identifikované bariéry **vertikální přenositelnosti** jsou následující:

- **Prozatím nedostatečně budované dlouhodobé a reálné partnerství a sítě organizací na místní i národní úrovni.** Čerstvé zkušenosti vyplývající také z výsledků dotazníkového šetření nicméně ukazují, že při budování partnerství se daří vytvářet těsné a intenzivní vztahy mezi jednotlivými organizacemi zapojenými do projektu (viz výsledky dotazníkového šetření ve 2. výstupní zprávě – linka C). Prozatím nelze hodnotit „stabilitu“ vytvořených vztahů a jejich „udržitelnost“ po ukončení projektu. Předpokládáme, že realizace projektů přispěje k užší spolupráci mezi zapojenými subjekty, ale v současné době a stavu realizace projektů nelze tuto skutečnost relevantně ověřit (bude možné ověřit s odstupem po ukončení realizace projektů).

- Dalším identifikovaným faktorem je nižší ochota realizátorů „sdílet“ výsledky projektů (např. vytvořené vzdělávací programy) a zkušenosti z úspěšných projektů s ostatními organizacemi v regionu.
- Posledním identifikovaným faktorem je **nízký podíl inovativních akcí při realizaci projektů, nízký podíl nových produktů** reagujících na aktuální potřebu místních podmínek trhu práce. Při analýze tvořily projekty s výraznými inovativními aspekty menší část vzorku projektů, příčinou může být vyšší náročnost realizace projektů v porovnání s „klasickými“ aktivitami (rekvalifikace, další vzdělávání), lze usuzovat i na nižší předpokládanou úspěšnost projektů vzhledem k nastavení hodnotících kritérií programu a jeho celkové směřování včetně nastavení soustavy indikátorů. Nové produkty a programy musejí být akreditovány či jiným způsobem standardizovány, což pokud je vyžadováno již při podání žádosti o podporu z ESF, značně komplikuje přípravu a realizaci podobných flexibilních inovativních nástrojů. Lze konstatovat, že pro realizaci podobných typů projektů nejsou v oblasti GS vytvořeny dostatečné podmínky, což následně nepodporuje dostatečný počet vytvořených produktů, které by byly horizontálně či vertikálně přenositelné.

6. Jak lze nejlépe upravit systém výběru a hodnocení projektů tak, aby byl splněn požadavek na kvalitu a relevanci projektů a princip transparentnosti?

V systému výběru a hodnocení doporučujeme, zejména na základě výstupů z aktivity B7 a také z Linky C, následující úpravy:

- **sloučit formální hodnocení a hodnocení přijatelnosti do jednoho kroku;**
 - Tímto krokem by byla jednak zkrácena doba potřebná pro hodnotící proces a jednak by k provádění odstranění formálních nedostatků nebyli nuceni žadatelé, kteří stejně z hlediska přijatelnosti nejsou způsobilí, čímž se předejde jejich následné nespokojenosti. Je sice pravda, že se hodnocení přijatelnosti bude muset provést i pro projekty, které neprojdou formálním hodnocením, ovšem procento těchto projektů je tak nízké, že výhody tohoto systému převáží.
 - Nastavit a dodržovat pevná a přesná pravidla pro využívání 3. hodnotitele u věcného hodnocení. Analýza odhalila odlišné přístupy k povolávání 3. hodnotitele minimálně ve 2 krajích.
- **klást důraz na výběr hodnotitelů a jejich jednotné a dostatečně kvalitní proškolení v zájmu co nejkonzistentnějších hodnocení;**
 - Z dotazníků pro žadatele v Lince C vyplynulo, že někteří hodnotitelé nemají dostatečnou orientaci v problematice, a jejich hodnocení je proto nedostatečně profesionální.
- **seznamovat žadatele s úplnou verzí věcného hodnocení, a to alespoň v těch případech, kdy o to projeví zájem,;**
 - Zejména pro žadatele, kteří podávají projekty pravidelně, je zpětná vazba velice důležitým faktorem. Je i v zájmu administrátorů, aby žadatelé byli schopni lépe zacílovat své žádosti s ohledem na stanovené priority.

7. Jak lze posílit nabídku projektů ve vazbě na zjištění Linky C a současně s přihlédnutím k možným limitům identifikovaným v Lince A (princip adicionality)?

V této otázce se realizátoři a administrátoři rozcházejí u faktorů s největší četností:

- administrátoři nejčastěji doporučují přijmout opatření ke zvýšení zájmu zaměstnavatelů o absolventy realizovaných programů a zvýšit přímou vazbu mezi účastí v programu a následným získáním vhodného zaměstnání,
- nositelé projektů si přejí zlepšit informovanost cílových skupin o nabízených programech a zlepšit práci zprostředkovatelů na úřadech práce.

Přitom ze strany realizátorů projektů se v obou nejčastěji zmiňovaných faktorech jedná o velmi blízké problémy. Již jsme poukázali na kritiku realizátorů směrem ke špatně fungující komunikaci mezi odbory ESF a zprostředkovateli na ÚP ve smyslu předávání informací o projektech financovaných z ESF. **Nicméně obě skupiny respondentů se obecně shodují na potřebě:**

- **více přizpůsobit nabídku programů reálným potřebám místního trhu práce,**
- **zvýšit zájem zaměstnavatelů o absolventy rekvalifikačních a obdobných programů,**
- **zvýšit přímou vazbu mezi účastí v programu a následným získáním vhodného zaměstnání,**
- **klást větší důraz na získání praktických dovedností oproti teoretickým znalostem.**

5.3 Linka C

5.3.1 Shrnutí výsledků Linka C

1. Jak a do jaké míry (ne)odpovídají aktivity projektů potřebám cílových skupin?

Lze konstatovat, že deklarované a plánované aktivity projektů naplňují potřeby cílových skupin. V současné době však není možné vyhodnotit jejich reálné naplnění, které bude možné až po ukončení realizace projektů a po vyhodnocení naplnění cílů a zhodnocení výsledků projektů. V současné době jsou projekty v ranném stádiu rozpracovanosti, zástupci cílových skupin v šetření neidentifikovali významné neshody s jimi vnímanými potřebami, s výjimkou kurzů počítačových dovedností a jazykových kurzů. Tyto dovednosti jsou ze strany cílových skupin vnímány jako klíčové pro získání zaměstnání.

2. Jaké typy cílových skupin (ne)byly zaangažovány a jaký bude očekávaný a předpokládaný přínos APZ OP RLZ pro tyto skupiny?

Lze konstatovat, že do realizace projektů se zapojily všechny předpokládané cílové skupiny, ovšem míra jejich zapojení je značně nevyrovnaná.

V analýze byly sledovány cílové skupiny, které jsou definovány v programových dokumentech. Jedná se o Uchazeče o zaměstnání, Osoby dlouhodobě nezaměstnané a ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností, Zájemce o zaměstnání a Zaměstnance ohrožené nezaměstnaností. Jednotlivé podpořené projekty jsou otevřeny více cílovým skupinám, zpracovatel v tomto případě hodnotil očekávanou cílovou skupinu.

Dvě nejčastější cílové skupiny **Dlouhodobě nezaměstnaní a osoby ohrožené dlouhodobou nezaměstnaností** a **Uchazeči o zaměstnání**, vyskytující se takřka v polovině projektových žádostí, je možno dále členit. Nejtypičtějšími podskupinami jsou čerství absolventi (více než čtvrtina dlouhodobě nezaměstnaných), jako cílová skupina s potenciálně nejvyšším dopadem nástrojů APZ. Druhou skupinou jsou osoby nad 50 let věku – skupina identifikovaná v programových dokumentech jako diskriminovaná skupina

(necelá čtvrtina projektů skupiny dlouhodobě nezaměstnaných a čtvrtina projektů pokrývajících cílovou skupinu uchazeči o zaměstnání).

Jestliže změny dané zákonem 435/2004 Sb. o zaměstnanosti umožnily úřadům práce poskytování komplexnějších služeb i osobám, které doposud neztratili zaměstnání, či se navracejí na trh práce, pak překvapí poměrně nízké zastoupení skupin zaměstnanci ohrožení nezaměstnaností a zájemci o zaměstnání, neboť právě OP RLZ je tím nástrojem, který může být v dané oblasti využit i ostatními subjekty. Zapojení těchto skupin je preventivním krokem sloužícím k předcházení a zabraňování negativních socioekonomických jevů. Poměrně nízké zastoupení zmíněných skupin ukazuje na zatím neúplné využívání možností APZ. Příčiny tohoto jevu jsou kromě setrvačnosti systému (v případě zájemců o zaměstnání se jedná o relativně nový institut) i obtížnější oslovení cílové skupiny. Přesto se však jedná o řešitelné problémy.

3. Jak kvalitně a adekvátně byly cílové skupiny informovány o možnostech zapojení do projektů a jak lze případně zlepšit informovanost?

Lze konstatovat, že cílové skupiny hodnotí svoji informovanost jako dostatečnou. Existují rozdíly v hodnocení jednotlivých poskytovatelů informací, v podrobnosti a kvalitě, jako nejvýznamnější nástroje byly identifikovány informace poskytované pracovníky ÚP a informační semináře a setkání pořádaná přímo nositelem projektu. Na centrální úrovni je nutné posílit celkovou medializaci programu, povědomí veřejnosti o možné účasti v projektech je poměrně nízké, první informace dostávají účastníci až na ÚP či přímo od nositele projektu. Více viz závěrečná doporučení v kapitole 6.

4. Jaká jsou očekávání reprezentativního vzorku individuálních cílových skupin od účasti v projektech?

Očekávání cílových skupin od účasti v aktivitách jednotlivých projektů jsou poměrně různorodá. Dominuje rozšíření vlastních dovedností a schopností a zvýšení pravděpodobnosti následného nalezení zaměstnání, ovšem očekávání je celá řada (poměrně často je uváděna i možnost využití poradenských služeb pro ujasnění vlastních schopností a dovedností). Účastníci také očekávají od projektů přímé získání práce (buď v místě praxe nebo zprostředkování zaměstnání realizátorem). V tomto kontextu se jeví jako vhodné podporovat projekty, které mají přímou vazbu na zaměstnavatele a spolupráci realizátora (např. formou bodového zvýhodnění projektů, které tuto vazbu jednoznačně prokáží). Lze pak předpokládat lepší dopady realizace programu v jednotlivých regionech a výrazné multiplikační efekty realizovaných projektů.

Většina respondentů nebyla schopna vyjádřit naplnění svých očekávání vzhledem k tomu, že projekty byly právě zahájeny nebo běžely pouze velmi krátkou dobu. Pokud byli respondenti schopni alespoň částečně odpovědět, týkaly se jejich odpovědi především dílčích oblastí náplně kurzů. Pro další šetření se však dle našeho názoru jedná o významnou oblast, která může identifikovat oblasti zájmu cílových skupin o realizované aktivity. Doporučujeme tedy tuto oblast analyzovat při realizaci navazujících evaluačních projektů.

5. Jak lze nejlépe posílit poptávku cílových skupin po projektech?

Nejčastěji zmiňovanými faktory pro posílení poptávky je **lepší a intenzivnější informační kampaň** všech úrovní (nositelé projektů, ÚP, centrální úroveň) a vyšší možnosti využití nástrojů tzv. přímé podpory účastníků (tj. cestovné, stravné, ubytování, apod.).

Lze konstatovat, že zástupci cílových skupin v průzkumu vyjadřovali relativní spokojenost s dosavadním průběhem projektů (nutno posuzovat v kontextu současné rozpracovanosti projektů, do šetření nebylo možné zahrnout ani jeden již ukončený projekt). Připomínky měly obvykle pouze dílčí charakter k náplni, organizaci a realizaci jednotlivých projektů, a lze je

hodnotit jako méně závažné. Zajímavé bude vyhodnotit spokojenost účastníků s aktivitami a výsledky již realizovaných projektů a tyto výsledky blíže analyzovat a porovnat. Kvalita aktivit projektů (resp. její vnímání účastníky) je klíčovým faktorem poptávky po účasti v projektech obdobného zaměření v budoucím období.

Dalšími zmiňovanými faktory jsou možnost intenzivnějšího zahrnutí programů počítačové gramotnosti a jazykových dovedností do jednotlivých programů a jejich masivnější podpora.

5.3.2 Srovnání výsledků šetření jednotlivých skupin respondentů

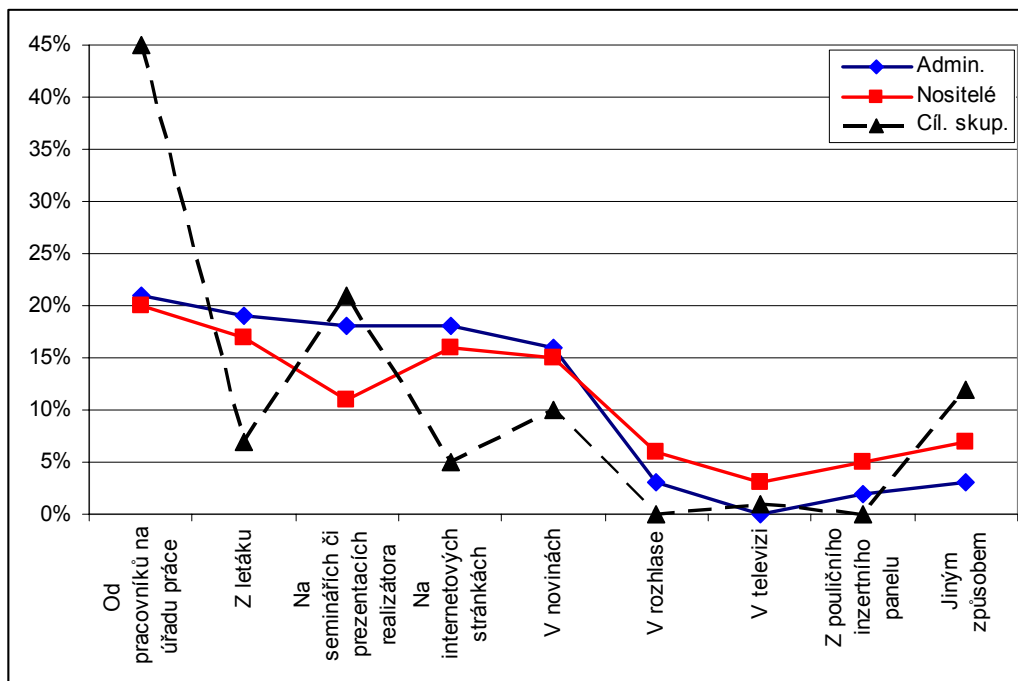
Pro lepší orientaci ve výpovědích respondentů přinášíme křížové srovnání odpovědí na vybrané otázky z dotazníků pro nositele projektů, administrátory GS a zástupce cílových skupin projektů. V tabulkách a grafech je pro každý typ respondenta zaznamenáno, jakou procentní váhu mají dané odpovědi na všech odpovědích k dané otázce.

Jakým způsobem jsou cílové skupiny nejčastěji informovány o možnosti zapojit se do projektů aktivní politiky zaměstnanosti realizovaných v rámci OP RLZ 1.1?

(Otázka 5 dotazníku pro administrátory, otázka 6 dotazníku pro nositele projektů a otázka 2 dotazníku pro zástupce cílových skupin projektů.)

Tabulka 2: Způsob informování cílových skupin o programech OP RLZ 1.1

Způsob poskytování informací	Admin.	Nositelé	Cíl. skup.
Od pracovníků na úřadu práce	21 %	20 %	45 %
Z letáku	19 %	17 %	7 %
Na seminářích či prezentacích realizátora projektu	18 %	11 %	21 %
Na internetových stránkách	18 %	16 %	5 %
V novinách	16 %	15 %	10 %
V rozhlase	3 %	6 %	0 %
V televizi	0 %	3 %	1 %
Z pouličního inzertního panelu	2 %	5 %	0 %
Jiným způsobem	3 %	7 %	12 %

Graf 1: Způsob informování cílových skupin o programech OP RLZ 1.1

Ze srovnání způsobů poskytování informací vyplývá, že všechny skupiny respondentů se shodují na největší roli pracovníků ÚP. Skutečnost, že zástupci cílových skupin přiřkli pracovníkům ÚP 45 % všech svých odpovědí, zatímco administrátoři a nositelé přibližně 20 %, vyplývá z koncentrace odpovědí cílových skupin na tento zdroj informací. Administrátoři a nositelé rozprostřeli své odpovědi mezi různé zdroje informací rovnoměrněji.

Výraznější rozdíly jsou zaznamenány u letáků a internetu. U druhého zmíněného zdroje se jedná o odraz předpokladu jak administrátorů tak nositelů projektů, zaznamenaného při individuálních rozhovorech, že velké množství zástupců cílových skupin neumí pracovat s internetem.

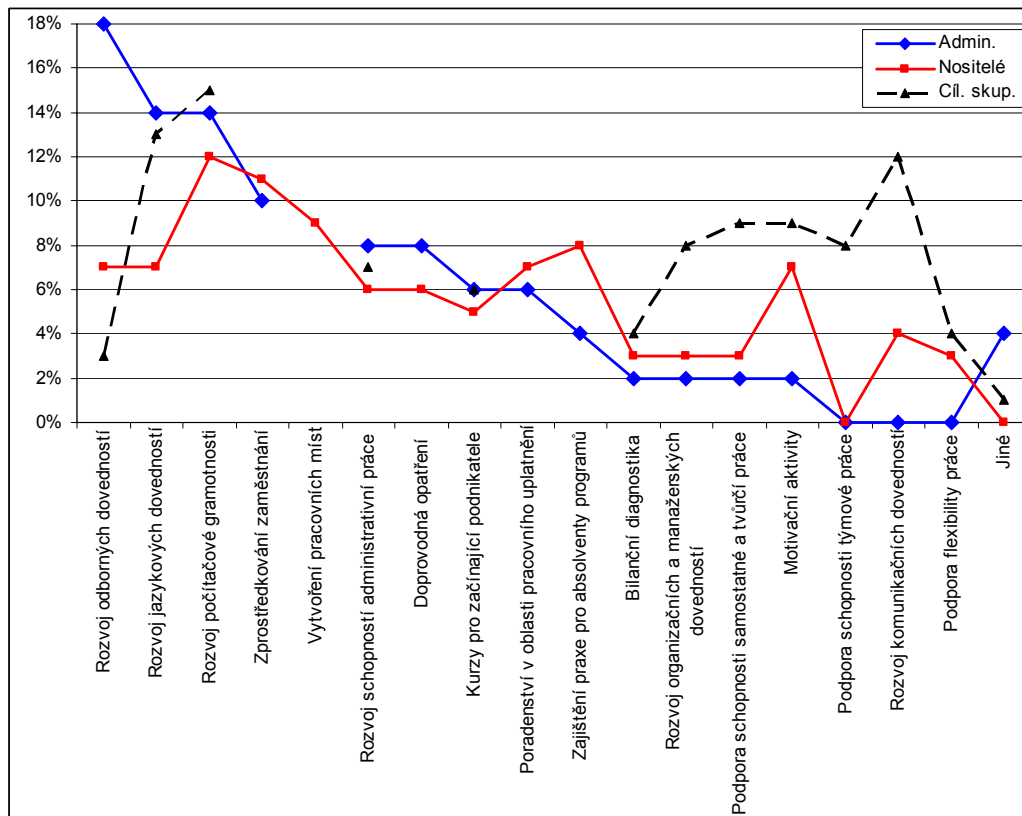
Všechny skupiny respondentů se shodují na zanedbatelné roli rozhlasu a televize. Krokem správným směrem jsou televizní pořady v České televizi, které prezentují OP RLZ prostřednictvím ukávek konkrétních projektů a rozhovorů. Na této úrovni by měla být dále podpořena kampaň ve smyslu stručných „reklamních“ spotů s ukázkou typických programů nabízených v projektech. Zájemce o bližší informace by pak centrální operátor na bezplatné lince odkazoval například na ÚP dle regionální příslušnosti zájemce. Návrh na takovou globální mediální kampaň padl i ze strany respondenta ze strany administrátorů.

Jaké nástroje a činnosti v rámci aktivní politiky zaměstnanosti jsou nejčastěji poptávány ze strany cílových skupin? (Otázka 3 dotazníku pro administrátory, otázka 4 dotazníku pro nositele projektů a otázka 12 dotazníku pro zástupce cílových skupin projektů. V případě dotazníku pro cílové skupiny směřoval dotaz na schopnosti a dovednosti, které si respondent potřebuje rozvinout či osvojit, aby získal zaměstnání nebo zahájil podnikání.)

Tabulka 3: Poptávka cílových skupin po nástrojích a činnostech v rámci APZ

Nástroje a činnosti	Admin.	Nositelé	Cíl. skup.
Rozvoj odborných dovedností (manuálních i nemanuálních, např. svářeč, kuchař, průvodce apod.), specifikujte prosím kterých: <i>Svářeč, práce s motorovou pilou, masér, lázeňská, účetní, personalista, prodavač, obráběč kovů, řídicíský průkaz všech typů, skladník-operátor, kuchař, kadeřnice, vizážistka, obsluha CNC strojů</i>	18 %	7 %	3 %
Rozvoj jazykových dovedností	14 %	7 %	13 %
Rozvoj počítačové gramotnosti	14 %	12 %	15 %
Zprostředkování zaměstnání	10 %	11 %	-
Vytvoření pracovních míst	-	9 %	-
Rozvoj schopností administrativní práce	8 %	6 %	7 %
Doprovodná opatření na získání a udržení zaměstnanosti	8 %	6 %	-
Kurzy pro začínající podnikatele	6 %	5 %	6 %
Poradenství v oblasti pracovního uplatnění	6 %	7 %	-
Zajištění praxe pro absolventy programů	4 %	8 %	-
Bilanční diagnostika	2 %	3 %	4 %
Rozvoj organizačních a manažerských dovedností	2 %	3 %	8 %
Podpora schopnosti samostatné a tvůrčí práce	2 %	3 %	9 %
Motivační aktivity pro lepší zorientování se na trhu práce	2 %	7 %	9 %
Podpora schopnosti týmové práce	0 %	0 %	8 %
Rozvoj komunikačních dovedností	0 %	4 %	12 %
Podpora flexibility práce	0 %	3 %	4 %
Jiné, prosím specifikujte: <i>Sanitář pro nemocniční zařízení, řidičáky</i>	4 %	0 %	1 %

Pozn.: V případě dotazníku pro cílové skupiny směřoval dotaz na schopnosti a dovednosti, které si respondent potřebuje rozvinout či osvojit, aby získal zaměstnání nebo zahájil podnikání. V tabulce proto u cílových skupin nejsou zaznamenány nástroje a činnosti „Zprostředkování zaměstnání“, „Vytvoření pracovních míst“, „Doprovodná opatření na získání a udržení zaměstnanosti“, „Poradenství v oblasti pracovního uplatnění“ a „Zajištění praxe pro absolventy programů“.

Graf 2: Poptávka cílových skupin po nástrojích a činnostech v rámci APZ

Pozn.: V případě dotazníku pro cílové skupiny směřoval dotaz na schopnosti a dovednosti, které si respondent potřebuje rozvinout či osvojit, aby získal zaměstnání nebo zahájil podnikání. V grafu proto u cílových skupin nejsou zaznamenány nástroje a činnosti „Zprostředkování zaměstnání“, „Vytvoření pracovních míst“, „Doprovodná opatření na získání a udržení zaměstnanosti“, „Poradenství v oblasti pracovního uplatnění“ a „Zajištění praxe pro absolventy programů“.

Rozdílný pohled na poptávku cílových skupin mají jednotlivé skupiny respondentů především u rozvoje odborných znalostí, které mají mezi odpověďmi samotných zástupců cílových skupin jen 3% váhu. Naopak administrátoři těmto dovednostem přikládají nejvyšší, až 18% váhu. Další velký rozdíl je u podpory schopnosti týmové práce a rozvoje komunikačních dovedností. Těmto dvěma aktivitám přiřazují administrátoři dokonce nulový podíl, zatímco zástupci cílových skupin 8, respektive 12 %.

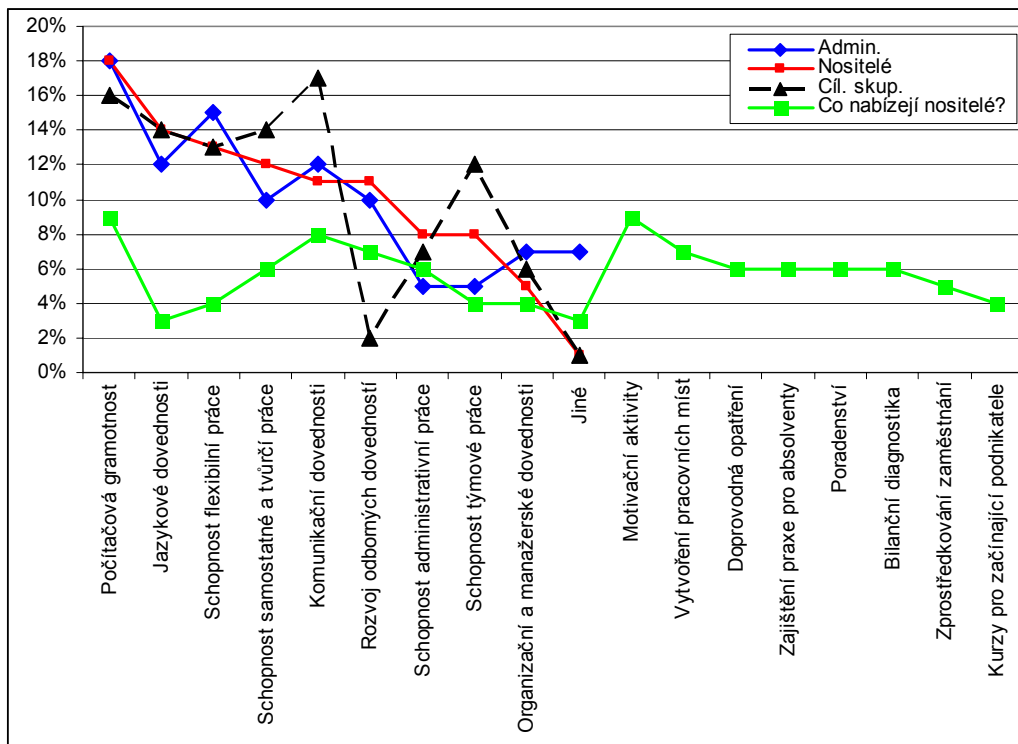
Vysoká poptávka po rozvoji jazykových dovedností a počítačové gramotnosti. Přitom jazykové vzdělávání není uznáváno jako rekvalifikace a nemůže být samostatnou náplní vzdělávacích projektů. Doporučujeme jazykové vzdělávání zařadit mezi aktivity podporované mezi rekvalifikacemi, protože realizace programů rozvíjejících jazykové dovednosti spolu s počítačovou gramotností by vedla k podstatně univerzálnějšímu uplatnění absolventů kursů.

Jaké schopnosti a dovednosti jsou po cílových skupinách nejvíce požadovány ze strany zaměstnavatelů? (Otázka 4 dotazníku pro administrátory, otázka 5 dotazníku pro nositele projektů a otázka 13 dotazníku pro zástupce cílových skupin projektů.)

Tabulka 4: Požadavky zaměstnavatelů vůči potenciálním zaměstnancům

Schopnosti a dovednosti požadované zaměstnavateli	Admin.	Nositelé	Cíl. skup.	Co nabízejí nositelé?
Počítačová gramotnost	18 %	18 %	16 %	9 %
Jazykové dovednosti	12 %	14 %	14 %	3 %
Schopnost flexibilní práce	15 %	13 %	13 %	4 %
Schopnost samostatné a tvůrčí práce	10 %	12 %	14 %	6 %
Komunikační dovednosti	12 %	11 %	17 %	8 %
Rozvoj odborných dovedností (manuálních i nemanuálních, např. svářeč, kuchař, průvodce apod.), specifikujte prosím kterých: <i>svářeč, kuchař, průvodce, řidič, pomocný zedník, keramické a hrnčířské práce, řidič mezinárodní kamionové dopravy v EU, projektový management, obchodní zástupce, pracovník bezpečnostní služby, pracovník sociální péče</i>	10 %	11 %	2 %	7 %
Schopnost administrativní práce	5 %	8 %	7 %	6 %
Schopnost týmové práce	5 %	8 %	12 %	4 %
Organizační a manažerské dovednosti	7 %	5 %	6 %	4 %
Jiné, prosím specifikujte: <i>flexibilita k zaměstnavateli a loajalita, práce s mentálně postiženými</i>	7 %	1 %	1 %	3 %
Motivační aktivity pro lepší zorientování se v požadavcích trhu práce	-	-	-	9 %
Vytvoření pracovních míst	-	-	-	7 %
Doprovodná opatření formou asistenčních služeb (úhrady nákladů na dopravu, ubytování a další doprovodné sociální aktivity umožňující začlenění na trh práce)	-	-	-	6 %
Zajištění praxe pro absolventy programů	-	-	-	6 %
Poradenství v oblasti pracovního uplatnění a volby povolání	-	-	-	6 %
Bilanční diagnostika pro ujasnění schopností a dovedností při hledání zaměstnání/zahájení podnikání	-	-	-	6 %
Zprostředkování zaměstnání	-	-	-	5 %
Kurzy pro začínající podnikatele	-	-	-	4 %

Pozn.: Větší počet odpovědí v kategorii „Co nabízejí nositelé?“ je dán tím, že v této otázce se nezjišťovaly jen služby rozvíjející schopnosti a dovednosti cílových skupin, ale celá škála nabízených programů.

Graf 3: Požadavky zaměstnavatelů po potenciálních zaměstnancích

Pozn.: Větší počet odpovědí v kategorii „Co nabízejí nositelé?“ je dán tím, že v této otázce se nezjišťovaly jen služby rozvíjející schopnosti a dovednosti cílových skupin, ale celá škála nabízených programů.

Při hodnocení požadavků zaměstnavatelů se všechny skupiny respondentů ve většině případů shodují. Rozdílné je hodnocení komunikačních dovedností a schopnosti týmové práce, které jsou požadovány zaměstnavateli především dle názoru cílových skupin. Cílové skupiny naopak méně často volily odpověď „Rozvoj odborných dovedností“. Vypovídá to o jejich vnímání požadavků žadatelů jako mnohem univerzálnějších, uplatnitelných pro širší spektrum pracovní činnosti.

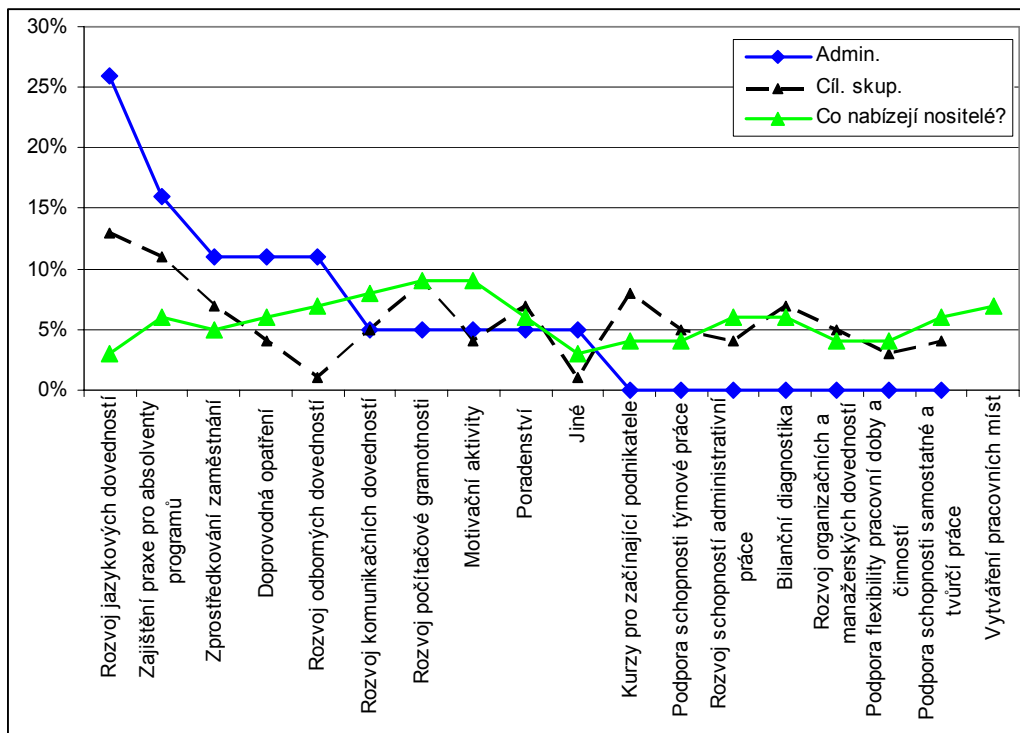
Křivka ukazující aktivity programů nabízených nositeli projektů má výrazný propad u rozvoje počítačové gramotnosti, logicky též u rozvoje jazykových dovedností a podpory schopnosti flexibilní práce.

Mezi aktivitami, které již není možné považovat za podporující schopnosti a dovednosti účastníků programů mají největší zastoupení motivační aktivity pomáhající s orientací na trhu práce nebo obnovením pracovních návyků.

Existují programy nebo činnosti, o něž by byl mezi nezaměstnanými, zájemci o zaměstnání nebo zájemci o zahájení podnikání zájem, ale které nejsou v dostatečné míře nabízeny? (Otázka 12 dotazníku pro administrátory a otázka 14 dotazníku pro zástupce cílových skupin projektů.)

Tabulka 5: Nedostatečně nabízené programy nebo činnosti v OP RLZ 1.1

Aktivita	Admin.	Cíl. skup.	Co nabízejí nositelé?
Rozvoj jazykových dovedností	26 %	13 %	3 %
Zajištění praxe pro absolventy programů	16 %	11 %	6 %
Zprostředkování zaměstnání	11 %	7 %	5%
Doprovodná opatření na získání a udržení zaměstnanosti	11 %	4 %	6 %
Rozvoj odborných dovedností (manuálních i nemanuálních, např. svářeč, kuchař, průvodce apod.), specifikujte prosím kterých: <i>Podpora podnikání nejen školením, ale např. příspěvek na zřízení OSVČ jako ve státní APZ</i>	11 %	1 %	7 %
Rozvoj komunikačních dovedností	5 %	5 %	8 %
Rozvoj počítačové gramotnosti	5 %	9 %	9 %
Motivační aktivity pro lepší zorientování se v požadavcích trhu práce	5 %	4 %	9 %
Poradenství v oblasti pracovního uplatnění a volby povolání	5 %	7 %	6 %
Jiné, prosím specifikujte: <i>Podpora formou prostředků na vyhrazené pracovní místo, v současné době mohou být poskytovány mzdové příspěvky pouze na vytvořené nebo udržené pracovní místo a to ztěžuje umístění uchazečů oproti státní APZ.</i>	5 %	1 %	3 %
Kurzy pro začínající podnikatele	0 %	8 %	4 %
Podpora schopnosti týmové práce	0 %	5 %	4 %
Rozvoj schopností administrativní práce	0 %	4 %	6 %
Bilanční diagnostika	0 %	7 %	6 %
Rozvoj organizačních a manažerských dovedností	0 %	5 %	4 %
Podpora flexibility pracovní doby a činností	0 %	3 %	4 %
Podpora schopnosti samostatné a tvůrčí práce	0 %	4 %	6 %
Vytváření pracovních míst	-	-	7 %

Graf 4: Nedostatečně nabízené programy nebo činnosti v OP RLZ 1.1

Odhad poptávky cílových skupin po chybějících či v nedostatečné míře nabízených programech se při srovnání odpovědí administrátorů a samotných cílových skupin příliš neliší, administrátoři však výrazně častěji uváděli poptávku po rozvoji jazykových dovedností, který není nositeli projektů skutečně nabízen. Důvodem je již zmíněná nemožnost realizovat jazykové kurzy jako samostatné aktivity, protože nejsou považovány za rekvalifikaci. Zástupci cílových skupin rozdělili své odpovědi rovnoměrněji mezi více možností, takže váha, kterou kladou na jazykové dovednosti se zdá být výrazně menší než u administrátorů. Přitom i zde je nutné si uvědomit, že jde o program, který získal největší četnost mezi odpověďmi cílových skupin.

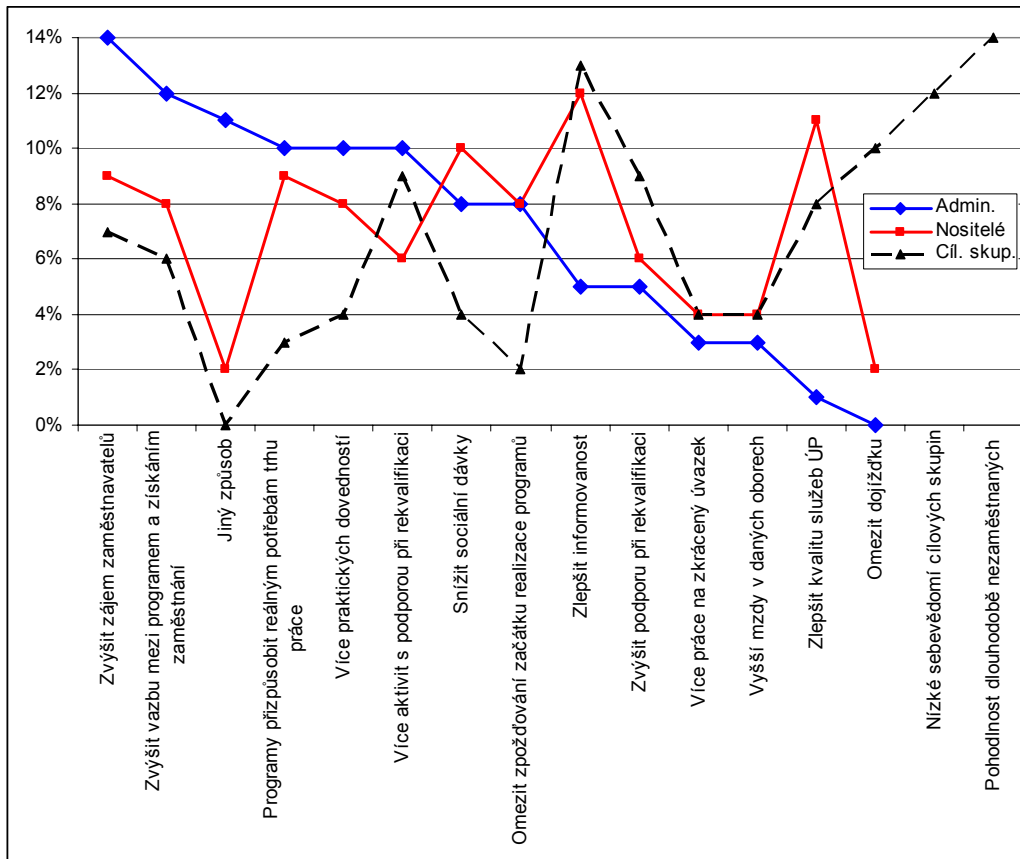
Cílové skupiny mají také pocit, že není dostatečně nabízena praxe pro absolventy programů, což koresponduje i s křivkou ukazující skutečnou nabídku aktivit ze strany nositelů projektů. Jedná se o aktivitu se zhruba průměrnou četností. Naopak mnoho nositelů projektů uvedlo, že poskytují programy na zvýšení počítačové gramotnosti, ale poptávka cílových skupin po těchto programech se zdá být ještě větší, jak vyplývá z křivky cílových skupin.

Nabídka programů podporujících rozvoj tzv. soft skills, jako je např. schopnost samostatné nebo týmové práce, organizačních a manažerských dovedností, není považována za nedostatečnou. Cílové skupiny by naopak uvítaly růst nabídky těchto programů, včetně programů pro začínající podnikatele.

Jakým způsobem by se podle Vašeho názoru dala zvýšit poptávka cílových skupin po nabízených programech? (Otázka 14 dotazníku pro administrátory, otázka 23 dotazníku pro nositele projektů a otázka 15 dotazníku pro zástupce cílových skupin projektů. V případě dotazníku pro cílové skupiny dotaz směřoval na identifikaci překážek, kvůli kterým se nezaměstnání, zájemci o zaměstnání nebo zájemci o zahájení podnikání nechtějí účastnit nabízených programů.)

Tabulka 6: Doporučení ke zvýšení poptávky cílových skupin po projektech

Doporučení ke zvýšení poptávky cílových skupin po projektech	Admin.	Nositelé	Cíl. skup.
Zvýšit zájem zaměstnavatelů o absolventy realizovaných programů	14 %	9 %	7 %
Zvýšit přímou vazbu mezi účastí v programu a následným získáním vhodného zaměstnání	12 %	8 %	6 %
Jiný způsob...	11 %	2 %	0 %
Nabídku programů více přizpůsobit reálným potřebám místního trhu práce	10 %	9 %	3 %
Klást větší důraz na získání praktických dovedností oproti teoretickým znalostem	10 %	8 %	4 %
Rozšířit počet a typy aktivit, pro něž je účastníkům přiznána podpora při rekvalifikaci	10 %	6 %	9 %
Snížit sociální dávky, které nemotivují k účasti na takovýchto programech	8 %	10 %	4 %
Omezit nejistotu cílových skupin způsobenou častým zpožděním začátku realizace programů, která vede k odlivu cílových skupin k jiným programům než OP RLZ 1.1	8 %	8 %	2 %
Zlepšit informovanost cílových skupin o nabízených programech	5 %	12 %	13 %
Zvýšit podporu při rekvalifikaci	5 %	6 %	9 %
Větším využitím práce na zkrácený úvazek	3 %	4 %	4 %
Nabízet vyšší mzdy v oborech, pro něž jsou programy realizovány	3 %	4 %	4 %
Zlepšit kvalitu služeb poskytovaných zprostředkovateli na úřadech práce	1 %	11 %	8 %
Omezit dojížděku za nabízenými programy	0 %	2 %	10 %
Nízké sebevědomí cílových skupin	-	-	12 %
Pohodlnost dlouhodobě nezaměstnaných občanů	-	-	14 %

Graf 5: Doporučení ke zvýšení poptávky cílových skupin po projektech

Pozn.: V případě dotazníku pro cílové skupiny dotaz směřoval na identifikaci překážek, kvůli kterým se nezaměstnaní, zájemci o zaměstnání nebo zájemci o zahájení podnikání nechtějí účastnit nabízených programů

Zástupci všech skupin respondentů se shodují na potřebě zvýšit zájem zaměstnavatelů o absolventy programů OP RLZ 1.1, přestože nositelé projektů a cílové skupiny tomuto doporučení dávají výrazně nižší váhu než administrátoři. Naprosto opačná je situace u doporučení zlepšit informovanost o nabízených programech. Tato potřeba je obzvláště silně vnímána mezi nositeli projektů a cílovými skupinami, zatímco pro administrátory se nejedná o nejožehavější problém. Přitom právě pracovníci ÚP byli jednoznačně určeni jako ti, kteří mají nejvýraznější vliv na poskytování informací. Potřeba zlepšit poskytování informací ze strany pracovníků ÚP vyplývá obzvláště silně z hodnocení faktoru „Zlepšit kvalitu služeb ÚP“. Doporučením je posílení administrativních kapacit a lepší propojení poskytování informací mezi odbory ESF a zprostředkovateli na ÚP.

Cílové skupiny považují za jednu z překážek bránící většímu zájmu o nabízené programy dojížděku na místo realizace programů, kterou za problematickou nepovažují ani nositelé projektů, ani administrátoři. K odstranění této překážky mají přispět i doprovodná opatření a především kvalita programů a na ně navázané přesvědčení, že po jejich absolvování se zvýší pravděpodobnost nalezení nebo udržení zaměstnání. V tomto případě tedy může jít spíše o psychologickou záležitost. S tou úzce souvisí i velmi významné problémy identifikované zástupci cílových skupin, a to nízké sebevědomí cílových skupin a pohodlnost dlouhodobě

nezaměstnaných osob. Oba problémy se odкрыly již při focus-group ve fázi předvýzkumu a oba se pochopitelně prohlubují s délkou nezaměstnanosti. Proto je důležité zařadit mezi aktivity v nabízených programech také doprovodná opatření zahrnující pohovory s psychologem, který by mohl výrazně přispět k odstranění jedné z velkých překážek na cestě k nalezení zaměstnání.

5.4 Linka D

1. Jak a do jaké míry směřuje průběh implementace Priority 1 OP RLZ k naplnění stanovených cílů APZ OP RLZ?

Podle současných informací se zdá, že cíle Opatření 1.1 OP RLZ se v rámci jeho realizace daří naplňovat jen částečně. V současné době, kdy stále ještě není realizováno významnější množství projektů, je ovšem předčasné vynášet jednoznačné závěry. V každém případě v souladu s doporučeními v kapitole 6 navrhuje do budoucna jednoznačnější provázání cílů opatření na hodnotící kritéria věcného hodnocení a na sledované indikátory projektu. Tímto způsobem bude přispěno k naplňování cílů a usnadní se jejich monitorování. Konkrétnější závěry k jednotlivým cílům obsahují následující odpovědi na evaluační otázky. Za cíl, který se relativně úspěšně daří plnit, považujeme podporu využívání principu partnerství při realizaci projektů.

2. Do jaké míry lze očekávat, že se podaří zamezit růstu počtu dlouhodobě evidovaných nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání? Jaké se přitom vyskytují problémy a překážky?

V současné době se domníváme, že realizátoři projektů jsou k výraznější podpoře dlouhodobě nezaměstnaných osob nedostatečně motivováni jak systémem kritérií věcného hodnocení, tak důslednějším monitorováním reálného zapojení cílových skupin uváděných v žádostech. Přestože tedy ve většině projektů jsou mezi cílovými skupinami dlouhodobě nezaměstnaní uváděni, není v tomto smyslu patrná jasná vazba na předem stanovené cíle projektu. Dochází-li k podpoře dlouhodobě nezaměstnaných, chápeme tuto podporu spíše jako náhodnou nebo danou jinými fakty než koncepčním zaměřením na tuto skupinu s obtížným uplatněním na trhu práce. Relativně benevolentní zaměření projektů na různé cílové skupiny vede realizátory k tomu, že spíše zapojují snadněji umístitelné osoby na trhu práce, se kterými je snadnější práce a umožňují zajistit vyšší úspěšnost projektu (např. poměrně úspěšně jsou realizovány projekty zaměřené na absolventy SŠ a VŠ a jejich uplatnění).

3. Jaké se plánují zavést nové nástroje APZ?

Data, která měl zpracovatel k dispozici, nebyla dostatečným podkladem pro zodpovězení této evaluační otázky. V rámci Linky D se nicméně zpracovatel alespoň pokusil analyzovat aktuálně realizované projekty tak, aby bylo možné nastínit dosavadní tendenci, tj. zda jsou v současnosti zaváděny nové nástroje či nikoliv.

Pro vyhodnocení inovativního přístupu v podávaných projektech bylo využito databáze Monitorovacího systému, a to náhodně vybraného souboru 98 projektů. Tento vzorek je reprezentativní z hlediska kombinace použitých nástrojů. U každého z nich byla analyzována pole žádosti „obsah projektu“ a „v čem je projekt inovativní“.

Z analýzy vyplynulo, že v projektech se v naprosté většině případů nevyskytují skutečně nové nástroje, spíše se jedná o rozšíření méně zavedených přístupů. Nejčastěji uváděnou inovací je důraz na komplexní a současně individuální přístup. Ve vybraném souboru byly zmíněny také menší inovace, jako mentoring na pracovišti, svépomocné motivační skupiny, důraz na

následnou péči, on-line diagnostika či využití tzv. laických poradců. Klíčovou příčinu tohoto stavu je možné spatřovat v tom, že žadatelé nejsou k inovativnímu přístupu nijak motivováni (např. inovativní přístup je při věcném hodnocení projektů zohledněn pouze okrajově).

4. Jak budou rozšířeny preventivní poradenské a informační služby?

S odkazem na aktuální údaje v MONITu považujeme příspěvek APZ OP RLZ k rozšíření preventivních poradenských a informačních služeb za velmi malý. Obecně se dá říci, že jsou podporovány spíše relativně standardní projekty, bez významnějších inovativních přínosů. K této situaci částečně přispívá také zpoždění v administraci národních a systémových projektů. Více viz závěrečná doporučení v kapitole 6 této zprávy.

5. Jaké nové formy zaměstnávání budou podpořeny?

Taktéž pro zodpovězení této evaluační otázky nebyla data, která měl zpracovatel k dispozici, dostatečná. Podobně jako v případě evaluační otázky č. 3 Linky D se i tentokrát zpracovatel alespoň pokusil analyzovat projekty tak, aby bylo možné nastínit aktuální stav z hlediska nových forem zaměstnání.

Pro vyhodnocení tohoto stavu bylo využito databáze Monitorovacího systému. Náhodně byl vybrán soubor 50 projektů, jejichž aktivity jsou zaměřeny na vytváření nových pracovních míst. U každého z nich byla analyzována pole žádosti „obsah projektu“ a „v čem je projekt inovativní“.

Z analýzy je zřejmé, že nové formy zaměstnávání v projektech zaměřených na vytváření pracovních míst jsou poměrně vzácnou aktivitou, což souvisí s celkově málo podporovanou inovativností projektů. Nové formy zaměstnání se objevují výhradně v projektech typu grantové schéma a jedná se spíše o středně velké projekty (podle velikosti rozpočtu). Mezi novými formami se ojediněle vyskytly: práce na částečný úvazek, jobrotation nebo střídání pracovních míst se zapojením dlouhodobě nezaměstnaných.

6. Do jaké míry lze očekávat, že se podaří navázat těsnější vazby mezi institucemi trhu práce, sociálními partnery a jejich sdruženími (zaměstnavatelé, vzdělávací instituce, školy, obce, krajské úřady, NNO)? Jaké formy spolupráce budou využívány a jaké se vyskytují překážky a problémy?

Na základě výstupů z dotazníkového šetření a na základě dostupných údajů z IS MONIT považujeme využívání partnerství pro realizaci projektů APZ OP RLZ za relativně úspěšné. Z analýz vyplynulo, že partnerství je poměrně široce využíváno. Z hlediska typů partnerů dominují podle předpokladů úřady práce, které se podílí na přípravě a zejména realizaci projektů. Respondenti potvrdili navazování užší a dlouhodobější spolupráce s partnery. Do budoucna doporučujeme dále výrazně podporovat vedle partnerství s ÚP, také partnerství se zaměstnavateli či jejich sdruženími. Takové projekty by mohly nejlépe pokrývat poptávku po projektech přinášejících konkrétní uplatnění pro jejich účastníky.

7. Jaký nárůst pracovníků služeb zaměstnanosti lze očekávat jako výsledek opatření? Do jaké míry se zvýší kvalifikační úroveň pracovníků služeb zaměstnanosti a spolupracujících organizací?

Podle našich informací se zatím nedaří výraznějším způsobem využívat prostředky z OP RLZ k navyšování počtu pracovníků služeb zaměstnanosti. Obdobné závěry platí i pro jejich rostoucí kvalifikační úroveň. V tomto smyslu jsou však již připravovány projekty jak z oblasti vzdělávání pracovníků služeb zaměstnanosti (v rámci systémových projektů) a jednak se hledají cesty, jak omezit nedostatečné personální zabezpečení administrace APZ OP RLZ. Reálný budoucí dopad a dosah těchto připravovaných opatření však v současné době není možné hodnotit.

8. Do jaké míry lze očekávat úspěch při propojení a zkvalitnění informačních systémů pro sledování statistik nezaměstnanosti, pro monitorování a vyhodnocování účinnosti sociálních programů?

Vzhledem k současným obtížím s využíváním IS MONIT, který podle názoru různých zainteresovaných skupin (realizátoři projektů, KP, ZS, atd.) neodpovídá technologickým a uživatelským požadavkům na podobný systém, nepovažujeme snahy o jeho propojení s IS OK Práce za reálné. V situaci, kdy je z IS MONIT například obtížné exportovat i výstupní datové sestavy, se nedomníváme, že lze očekávat bezproblémové propojení s jiným informačním systémem. Tato problematika úzce souvisí s celkovou metodikou monitorování programů spolufinancovaných ze SF EU v ČR, která je řešena z úrovně RPS. Dle našeho názoru nevyhovuje současný systém a jeho úrovně potřebám. Předpokládáme, že při zvýšených nárocích na počet monitorovaných projektů, počet uživatelů a počet operací v systému v období 2007-2013 nelze očekávat zlepšení funkčnosti systému při zachování současného systému monitorování a využívání IS v současné podobě.

6 NÁVRHY A DOPORUČENÍ

Doporučení uváděná v této kapitole shrnují zjištění všech fází projektu včetně těch, jejichž realizace byla popsána již v předchozích výstupních zprávách. Realizace těchto doporučení je předpokládána pro příští programové období. U příslušných doporučení je uvedeno, jsou-li realizovatelná i v současném programovém období. Zdůrazňujeme, že i doporučení zaměřená pro příští programové období vyžadují vzhledem k napjatému časovému harmonogramu okamžité zahájení alespoň přípravných aktivit.

6.1 Systémová doporučení

Popis problému:

Jedním z úkolů tohoto projektu evaluace APZ v OP RLZ bylo zhodnocení naplňování cílů opatření a naplňování očekávání v souvislosti se strukturou podpořených cílových skupin, aktivit, apod. Ukázalo se však, že v tomto směru je velice nedostatečně nastaven celý monitorovací systém programu, který by měl účelům evaluace výrazně pomáhat. V praxi se ukazuje, že není zřetelná vazba mezi cíli opatření (v našem případě především 1.1), vstupními ukazateli projektů, kritérii výběru apod. V případě, že jedním z cílů opatření 1.1 je podporovat dlouhodobě nezaměstnané, pak realizátor, který je uvede v cílových skupinách projektu, by měl na jedné straně získat bodové (eventuálně i finanční) zvýhodnění v rámci věcného hodnocení, zmírněné podmínky udělení dotace (např. menší vyžadovaná úspěšnost účastníků kursu odpovídající dané cílové skupině), apod., ovšem na druhé straně by měl předem deklarovat očekávaný podíl této skupiny na celkovém počtu účastníků kursu ve formě indikátoru a tento by měl být při a po realizaci projektu monitorován. Monitorování poslouží jednak k ověření naplňování cílů projektu (zde je však třeba zdůraznit, že by mělo být realizátorům umožněno v opodstatněných případech indikatory upravovat i v průběhu projektu), ale především ke snadno kvantifikovatelnému ověřování naplňování cílů opatření, což je v současné době z dat exportovaných z MONITu, která jsme měli k dispozici, de facto nerealizovatelné. Doporučení k informačnímu systému jako takovému jsou obsažena v podkapitole 6.2.6 - Monitorování. V této souvislosti je dobré zmínit i doporučení týkající se většího zaměření pomoci na skupiny osob znevýhodněné na trhu práce (viz podkapitola 6.2.2 – Cílové skupiny).

Doporučení I.1:

Vzájemně lépe **provázat specifické cíle opatření, bodovací kritéria věcného hodnocení projektů, rozhodování výběrových komisí a monitorovací ukazatele**, aby bylo možno jednak reálně zvýhodňovat projekty výrazně naplňující cíle opatření a jednak mít přímou zpětnou vazbu na naplňování těchto cílů. Vzhledem ke komplexnosti tohoto doporučení je časový horizont jeho realizace vztažen k příštímu programovému období.

Pro programové období: 2007 – 2013

Popis problému:

Dalším negativem APZ v OP RLZ, které je shledáváno jak ze strany administrátorů, tak zejména ze strany realizátorů projektů, je velká administrativní náročnost, přílišná složitost žádostí a obsáhlost požadovaných příloh, a v neposlední řadě složitost celého implementačního systému, která s sebou nese větší časové nároky na dobu od předložení žádosti po její schválení. S tím souvisí i potřeba většího a jasně definovaného zapojení ÚP do systému implementace. V rámci řešení projektu byla také zjištěna výrazná zpětná vazba ze strany PÚP ve smyslu poptávky po efektivnějším systému řízení a metodické podpory PÚP ze strany MPSV. S tím souvisí i návrh na využívání „nových“ informačních nástrojů, primárně

zaměřených na realizátory projektu, i pro interní účely implementace (viz doporučení 4.6 týkající se mimo jiné zřízení infolinky). Celá tato komplexní problematika se rozpadá do řady dílčích doporučení, která jsou obsažena v následujících podkapitolách. Na tomto místě jsou prezentována doporučení, která přesahují rámec jednotlivých dílčích oblastí.

Doporučení I.2:

Při vytváření a úpravách formátu žádosti zohledňovat jako jedno z nejdůležitějších měřítek složitost jejího vyplňování.⁴ Pokud omezuje praktickou využitelnost pomoci, ztrácí složitá žádost na významu. Při stanovování požadavků se v přípustné míře spoléhat na zodpovědnost realizátorů projektů (např. ve smyslu nahrazování písemných podkladů čestnými prohlášeními, příp. jejich ověření v příslušných databázích či rejstřících veřejné správy). Pokud se administrátoři odkazují na relativní jednoduchost žádostí v národní APZ, je dobré využít tuto zavedenou praxi jako možnou inspiraci.

Pro programové období: 2004 – 2006, ale zejména 2007 – 2013

Doporučení I.3:

Zjednodušit systém implementace všech úrovní, zejména pak s dopadem na straně konečných uživatelů. V tomto směru doporučujeme co nejvíce využívat projekty s přímým přidělením financí (národní projekty, systémové projekty – viz též doporučení I.4), kdy je administrativní náročnost z velké míry přenesena na KP a navíc KP mají větší kontrolu nad konkrétní realizací podpory. Druhou možností je přenesení rozhodovacích pravomocí v souvislosti se schvalováním projektů na co nejnižší úroveň implementace, což přispěje ke zrychlení procesu výběru projektů. V rámci projektů s přímým přidělením financí pak v rámci provedených výběrových řízení výrazně omezit administrativní náročnost sledování nákladů zakázky ze strany realizátora aktivit. Současný složitý systém, kdy jsou sledovány náklady ve struktuře podobné jako u grantových projektů, zvyšují zbytečně realizační cenu. Zde je možné držet se podobné praxe jako u zadávání ostatních typů veřejných zakázek, včetně způsobu realizace zakázky a její kontroly ze strany zadavatele.⁵ Pokud je takový postup nevyhnutelný, měl by být přinejmenším součástí vyhlášení veřejné zakázky a smlouvy.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení I.4:

V rámci MPSV-SSZ zvážit zřízení samostatné jednotky zodpovědné za metodické řízení a koncepci politiky zaměstnanosti (NAPZ) i národních a systémových projektů (OP RLZ). Tato jednotka by tak byla na národní úrovni mimo jiné zodpovědná i za vznik, přípravu a koordinaci systémových či národních projektů (po obsahové stránce) a podporovala by pravidelnou a efektivní spolupráci mezi RO OP RLZ a SSZ, reprezentující oba hlavní systémy financování APZ v ČR.

⁴ V průběhu realizace OP RLZ a během zpracovávání této studie byla žádost postupně zjednodušována a využívání čestných prohlášení bylo v praxi uplatněno, čímž se situace oproti počátku implementace zlepšila. Toto doporučení je přesto nutné mít na paměti za všech okolností.

⁵ V praxi jsou někdy tyto případy dány i na straně realizátorů veřejné zakázky, pokud před tím byli zapojeni i do projektů financovaných z grantového schématu a jsou zvyklí podle toho postupovat.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení I.5:

Zefektivnit systém řízení a koordinace PÚP ze strany MPSV. V tomto smyslu navrhuje využít zejména zpětnou vazbu a poptávku po těchto opatřeních ze strany PÚP v rámci diskuse nad nastavením celého systému. V oblasti předávání informací viz též doporučení 4.6. V současné době je spolupráce ze strany PÚP vnímána jako nedostatečná.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení I.6:

V systému implementace OP RLZ přesně vymezit postavení ÚP a pravidla spolupráce s PÚP. Cílem je jednotná forma i míra zapojení všech ÚP a možnost podpory aktivit ÚP z prostředků technické pomoci obdobně jako na PÚP (viz též doporučení týkající se „koordinátorů“ – kapitola 6.2.5).

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení I.7:

Posílit personální kapacity a jejich kvalifikační rozvoj v souladu s nároky kladenými na orgány implementace (v souladu se zjištěními projektu – dotazníky i rozhovory). Pro tyto účely je možné využít prostředků v Opatření 1.2 a prostředků v technické pomoci. Toto doporučení se týká jak úrovně KP, kde je asi nejpalčivější, tak i ZS a ŘO.

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení I.8:

Vytvořit podmínky pro vznik pilotních inovativních projektů, které by diverzifikovaly současný stav (převážná většina projektů je v současnosti zaměřena na rekvalifikace bez výrazných inovativních aspektů). Bylo by vhodné např. přímo definovat opatření, případně program podpory, jehož náplní bude vývoj nových programů bez nutnosti realizovat pouze akreditované programy. Jeho obsahem by byla realizace projektů vývoje nových nástrojů a forem uplatnitelných v rámci APZ. Příkladem může být pilotní ověřování úspěšných vzorů zahraniční dobré praxe (stínování pozic, veřejně prospěšné práce, nová propojení aktivit zaměřených na integraci specifických skupin na trh práce, apod.). Tyto inovativní projekty vyžadují specifické nastavení indikátorů a hodnotících kritérií.

Pro programové období: 2007 – 2013

Současný stav, kdy obě linky podporující APZ – tj. národní a evropská mají z hlediska přístupu k veřejné podpoře odlišný režim, považujeme za velmi negativní. Pokud existují argumenty pro vyjmutí národní APZ z veřejné podpory (opora v Nařízení EK č. 2204/2002 o podpoře zaměstnanosti), měly by být stejné argumenty využity i pro podporu zaměstnanosti

v rámci OP RLZ. Momentální nastavení představuje jednu z výrazných bariér pro vzájemnou koordinaci obou systémů.

Doporučení I.9:

Pro příští programové období vyjednat v rámci OP RLZ stejný režim veřejné podpory jako u národní APZ.

Pro programové období: 2007 – 2013

6.2 Dílčí doporučení

6.2.1 Hodnocení a výběr projektů

Popis problému:

V analýze hodnocení a výběru projektů, provedené jak přímo z dat obsažených v monitorovacím systému, tak z výstupů z dotazníků, vyplynulo, že celý proces je hodnocen jako příliš složitý a zdoluhavý. Pro žadatele je zvláště nepříjemné, pokud několik týdnů vypořádávají různé připomínky a nedostatky ve fázi formálního hodnocení a hodnocení přijatelnosti, a pak je jejich projekt vyřazen při věcném hodnocení nebo v horším případě projde věcným hodnocením a je vyřazen až u výběrové komise. Tomu obecně nelze zabránit, ovšem tato doba nejistoty musí být zmenšena na minimum a v případě vyřazení projektu je třeba dát žadateli podrobné vysvětlení a zpětnou vazbu pro případ předkládání dalších projektů. Toto vyplynulo jako slabá stránka identifikovaná v rámci dotazníků na realizátory projektů. Ne všechny vyřazené projekty musí nutně mít nekvalitní realizátory a je chybou nevyužít této možnosti pro navýšení absorpční kapacity.

Doporučení 1.1:

Sloučit formální hodnocení a hodnocení přijatelnosti do jednoho kroku.⁶ Vzhledem k tomu, že formálním hodnocením neprochází jen minimum projektů, je čas spotřebovaný na „zbytečné“ zhodnocení přijatelnosti projektu, který by vypadl z důvodů nesplnění formálních požadavků, minimální. Na druhou stranu se tímto opatřením jednak zrychlí celý proces, jednak se pro žadatele zjednoduší (dostane najednou připomínky z obou fází) a jednak se předejde nutnosti opravovat formální nedostatky pro ty žadatele, jejichž projekt je z nějakého důvodu nepřijatelný pro podporu v rámci OP RLZ.

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Popis problému:

Z důvodů nastolení co největší transparentnosti je nutné stanovit jednoznačná pravidla pro používání 3. hodnotitelů v rámci věcného hodnocení, které momentálně není na národní úrovni shodné a byly zde objeveny regionální odlišnosti. Stejně tak by měla být přesněji vymezena práva a povinnosti výběrových komisí, aby nedocházelo k neoprávněným spekulacím ohledně závěrů výběrové komise přijatých v rozporu s výstupem věcného hodnocení. V těchto případech je nutné dbát na co největší otevřenost vůči žadateli a podrobně ho informovat o závěrech komise a důvodech jejího rozhodnutí. V rámci

⁶ V průběhu řešení této analýzy se toto doporučení začalo v průběhu 2. kola výzev GS realizovat. V této praxi doporučujeme pokračovat i do budoucna.

kvantitativní analýzy výstupů z MONITu bylo zjištěno, že podíl projektů, které projdou věcným hodnocením a následně jsou zamítnuty ve výběrových komisích, je téměř 30 %.

Doporučení 1.2:

Stanovit a zajistit dodržování jednoznačných a celostátně platných pravidel pro postupy při různých variantách výsledků věcných hodnocení, zejména pak pro oslovování 3. hodnotitelů. Tato pravidla musí řešit jednak případy projektů, u nichž se jednotlivá hodnocení příliš rozcházejí (například o více než 20 bodů) a zejména pak projekty, které měly rozdílná doporučení hodnotitelů – u těch se však postupuje jednotně již v současnosti.

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení 1.3:

Ve všech stupních hodnocení a výběru **dbát na podrobné a přesné informování neúspěšných žadatelů o důvodech vyřazení jejich projektů.** Důvodem je snaha o zajištění zpětné vazby pro žadatele a o co největší transparentnost v souvislosti s výběrem projektů pro podporu v OP RLZ. Při oznámení výsledků hodnocení projektů navrhuje přikládat kompletní hodnotící tabulku včetně komentářů hodnotitelů (bez uvedení jmen hodnotitelů).⁷

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení 1.4:

Předem co nej přesněji vymezit práva a povinnosti výběrových komisí tak, aby pravidla jejich rozhodování byla žadatelům známá předem. Jde zejména o ošetření případů, kdy komise rozhodne v rozporu se závěry jednotlivých fází hodnocení (zejména věcného). Např. komise bude mít právo stanovit přísnější hranici výsledků bodování při věcném hodnocení v případě nedostatečných finančních zdrojů a vysokého počtu kvalitních projektů. Komise bude moci napadnout kvalitu hodnocení projektu – pak ale musí formulovat zdůvodnění. Toto zdůvodnění bude předáno žadateli a současně použito jako podklad pro hodnocení kvality hodnotitelů a jejich další oslovování. Komise bude moci vyřadit „duplicitní“ projekt, který se obsahově kryje s jiným podobně zaměřeným, ale kvalitněji hodnoceným projektem a dopředu je jasné, že oba projekty např. přesahují možnosti cílové skupiny v daném regionu. V neopodstatněných případech pak nebude mít komise právo zvrátit výsledek věcného hodnocení.⁸

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Popis problému:

Jedním ze závěrů z dotazníkového šetření mezi realizátory projektů byl i pohled na kvalitu věcného hodnocení projektů. V souladu se systémovým doporučením I.1 je kritizována váha

⁷ V současné době existuje doporučení pro PÚP ve smyslu doplnění informace o provedeném hodnocení o komentáře z výběrových komisí.

⁸ Hlavním argumentem proti 100% uplatnění tohoto doporučení je fakt, že pravidla pro hlasování si komise schvaluje až na začátku svého jednání, takže nejsou známa např. v době vyhlášení GS. V tom případě ovšem doporučujeme omezit svobodu volby komisí určitými, výše popsávanými, bariérami.

a struktura jednotlivých kritérií v rámci věcného hodnocení projektů, zejména ve vazbě na skutečnou obsahovou kvalitu projektu a jeho přispívání k naplňování cílů příslušného opatření. V některých případech se vyskytla i nespokojenost respondentů přímo s kvalitou hodnotitelů. Toto nelze chápat jako obecný závěr z kvalitativního šetření, nicméně je nutné formulovat doporučení i pro tuto oblast.

Doporučení 1.5:

Změnit nastavení struktury a váhy jednotlivých kritérií věcného hodnocení.

Doporučujeme:

- a) dát větší váhu specifickým kritériím zohledňujícím potřeby regionálních trhů práce;
- b) omezit váhu a způsob hodnocení položek „vazba na strategické dokumenty“ a „horizontální témata“. V prvním případě je tato vazba řešena na úrovni programu a u projektů jen nepřímo přes naplňování cílů opatření. V druhém případě navrhuje, aby toto kritérium bylo hodnoceno v rámci kontroly přijatelnosti (jako podmínka realizace projektu, nikoliv jako kvalitativní kritérium);⁹
- c) v souladu s doporučením I.1 více ocenit a zohlednit přímé naplňování cílů opatření (v současnosti například neexistuje žádné kritérium zohledňující čistě inovativnost projektů);
- d) umožnit variantnost kritérií (či jejich vah) v závislosti na konkrétním zaměření projektu (dle vybraných podporovaných cílových skupin a aktivit).

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení 1.6:

Podpořit a posílit co nejvyšší kvalitu hodnotitelů oslovaných v rámci věcného hodnocení.

Je nutné se zaměřit na „profesionalizaci“ hodnotitelů ve smyslu jejich výraznějšího ocenění (např. s využitím prostředků na technickou pomoc) a naproti tomu většího tlaku na kvalitu hodnocení. Důraz by měl být kladen na kvalitní zaškolení hodnotitelů, jejich eventuální průběžné přezkušování, ale zejména zohledňování zpětné vazby s ohledem na závěry výběrových komisí a na zavedení systému „hodnocení kvality hodnotitelů“.

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

6.2.2 Cílové skupiny

Popis problému:

Z analytické části vyplynulo, že naprostá většina projektů se zaměřuje na více cílových skupin. Na jednu stranu je možné tento rys hodnotit jako pozitivní, protože přístup k problematice je komplexní. Nicméně zejména v případě cílových skupin, jejichž úspěšnost nalezení zaměstnání po absolvování programu je menší a jejichž reintegrace na trh práce vyžaduje náročnou individuální péči (zejména dlouhodobě nezaměstnaní), je možné pochybovat o tom, že tyto všeobecně zaměřené projekty přispějí k deklarovaným cílům. Skutečné kvantifikované zapojení cílových skupin není navíc v žádostech o podporu projektů nijak blíže specifikováno, nehodnotí se a v průběhu realizace projektu se ani nemonitoruje. Podle pole „Ukazatele“ v IS MSSF MONIT se vykazují pouze celkové počty a nikoli strukturu zúčastněných osob podle cílových skupin.

⁹ Tento bod doporučení byl v průběhu řešení analýzy již naplňován a došlo ke snížení váhy těchto položek.

Zaměření na cílové skupiny se proto v současnosti jeví jako formální, bez přímé vazby na indikátory a hodnocení projektu. Z tohoto důvodu je možnost monitorování a hodnocení projektů z hlediska dopadu na cílové skupiny velmi omezená.

Doporučení 2.1:

Přesněji specifikovat cílové skupiny v projektech, míru jejich zapojení a provázat je s indikátory a hodnotícími kritérii. V případě většího počtu cílových skupin jasně označit, na kterou se projekt zaměřuje především a na které okrajově.

Pro programové období: 2004 – 2006, ale zejména 2007 – 2013

Popis problému:

Potenciálně rizikovou skupinou jsou zaměstnanci ohrožení nezaměstnaností. Tato cílová skupina je obtížně identifikovatelná, protože případné ekonomické problémy zaměstnavatelů nejsou známy v dostatečném předstihu.

Doporučení 2.2:

Podpořit zaměření projektů na zaměstnance ohrožené nezaměstnaností a zájemce o zaměstnání. V současném programovém období nevzniká dostatečný počet nástrojů zaměřených na prevenci nezaměstnanosti. V této oblasti lze uvažovat o využití nově vznikajících - inovativních nástrojů (viz doporučení č. I.8) a také využití těchto zjištění pro informační kampaň zaměřenou právě na tyto cílové skupiny.¹⁰

Pro programové období: 2004 – 2006, ale zejména 2007 – 2013

Popis problému:

Dlouhodobě nezaměstnaní se sice objevují jako cílová skupina v téměř 90 % projektů, nicméně v naprosté většině případů jsou v těchto projektech současně uvedeny i jiné cílové skupiny. Je možné se domnívat, že zdánlivě často uváděné zapojení této cílové skupiny je ve skutečnosti pouze formální a nemá pro ni reálný dopad.

Osoby dlouhodobě nezaměstnané jsou však naprosto specifickou cílovou skupinou, a projekty na ni zaměřené proto vyžadují výrazně odlišný přístup. Nevyhovující jsou například příliš obecně nastavená kritéria hodnocení nebo indikátory směřující napříč všemi skupinami. Je nutné zohlednit individuální přístup a nižší úspěšnost těchto projektů.

¹⁰ Z diskuse s administrátory vyplynulo, že nedostatečná podpora těchto skupin vychází jednak z nenaplněných očekávání ohledně příspěví OP RLZ k řešení situací po masivních strukturálních propouštěních, která proběhla z větší části před jeho nastartováním a jednak z nedostatečně zavedeného statutu „zájemce o zaměstnání“.

Doporučení 2.3:

Stimulovat větší množství projektů zaměřených na dlouhodobě nezaměstnané a tomu také přizpůsobit podmínky podpory, nástroje i způsob hodnocení takto zaměřených projektů.

Je vhodné motivovat vytváření těchto projektů např. těmito faktory:

- zvýhodnění při věcném hodnocení projektu,¹¹
- nižší nároky na úspěšnost účastníků kursu,
- finanční zvýhodnění (s využitím širšího spektra podporovaných aktivit),
- vytvoření samostatného podprogramu nebo typu projektů zaměřených na danou cílovou skupinu (projekty pak nejsou v přímé konkurenci s jinak zaměřenými projekty), aj.

Pro programové období: 2007 – 2013

6.2.3 Zaměření projektů a aktivit

Popis problému:

Jak vyplynulo z analýzy provedené v Lince B, národní a systémové projekty jsou zpožděné a jejich administrace je časově velmi náročná. Tyto projekty také nepřinášejí v zásadě žádné výrazné inovace (viz Linka D). Z analýzy vyplývá, že národní a systémové projekty jsou mimo jiné vhodnější pro přenos nástrojů NAPZ do OP RLZ a jsou tak vhodným nástrojem pro zvýšení absorpční kapacity, a to především vzhledem k výši alokace prostředků pro tento typ projektů.

Doporučení 3.1:

Zvýšit důraz na realizaci národních i systémových projektů a posílit příslušné administrativní kapacity zodpovědných orgánů. Založit samostatná oddělení na MPSV – SSZ (pro systémové projekty) i na PÚP (pro národní projekty), viz také systémové doporučení I.4. Především metodicky podpořit národní projekty z centrální úrovně– obsahová náplň je tvořena na regionální úrovni, z národní úrovně je stanovena strategie pro přípravu a realizaci tohoto typu projektů.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení 3.2:

Využít systémových projektů i pro zlepšení fungování celého systému implementace (např. realizace doporučení v oblasti informovanosti, tj. mimo jiné bezplatná telefonní linka, internetová poradna s FAQ).¹²

Pro programové období: 2004 – 2006 (přípravná fáze), ale zejména 2007 – 2013

¹¹ Dlouhodobě nezaměstnaní mohou být v současnosti ve věcném hodnocení zvýhodněni v rámci specifických kritérií, která však mají pouze 15% váhu.

¹² V průběhu zpracovávání analýzy byl připraven systémový projekt „Institut trhu práce“, který by měl obsahovat mj. i zlepšení komunikačních kanálů.

Popis problému:

Vzhledem k velikosti a komplexnímu charakteru většiny národních a systémových projektů je velmi náročné nalézt dodavatele, který by byl schopen zajistit všechny typy aktivit. V případě vyšší ceny zakázky je obtížné nalézt dostatečně velký počet uchazečů výběrového řízení.

Doporučení 3.3:

Realizovat i menší ucelené projekty (přirozeně s ohledem na zákon o zadávání veřejných zakázek), které by umožnily zapojení i více specializovaných dodavatelů. Dále je možno využít rozdělení projektů do tzv. lotů (viz praxe Phare), zejména v případě většího zapojení všech ÚP do implementace.

Pro programové období: 2004 – 2006, ale zejména 2007 – 2013

Popis problému:

Název „národní projekty“ je zavádějící a může působit jako jeden z demotivujících faktorů pro regiony z hlediska jejich vlastní iniciativy.

Doporučení 3.4:

U národních projektů nepředkládaných z centrální, ale z regionální úrovně, změnit název „národní projekt“ např. na „regionální projekt“ a stimulovat PÚP k vyšší míře iniciativy tak, aby PÚP navrhovaly projekty, které z hlediska cílových skupin a typu aktivit lépe odpovídají regionálním specifikům.

Pro programové období: 2007 – 2013

Popis problému:

Motivační aktivity sice zlepšují postavení cílových skupin na trhu práce podobně jako rekvalifikace, nicméně oba typy aktivit se liší z hlediska užitelných výdajů. V případě motivačních aktivit nejsou propláceny jako užitelné výdaje např. náklady na stravné, ubytování a dopravu, zatímco u rekvalifikací je to běžná praxe. O motivační aktivity je tak menší zájem, což následně může snižovat účinnost i dalších nástrojů.

Doporučení 3.5:

Zajistit rovnocenné postavení motivačních aktivit a rekvalifikací z hlediska užitelnosti nákladů. Toto opatření by si vyžádalo legislativní změny, např. v oblasti definice rekvalifikací v zákoně o APZ.

Pro programové období: 2004 – 2006, ale zejména 2007 – 2013

Popis problému:

Jazykovou přípravu je možné financovat v rámci OP RLZ pouze jako součást širšího rekvalifikačního programu. Přitom z hlediska uplatnitelnosti uchazeče o zaměstnání může mít stejně velký vliv jako počítačová gramotnost, která samostatně financovatelná je.

Doporučení 3.6:

Zajistit, aby bylo možné podporovat jazykové vzdělávání i samostatně, nejen jako součást komplexnějších projektů. Tím zajistit rovnocenné postavení jazykové přípravy a počítačové gramotnosti. Je také možné zahrnout jazykové vzdělávání pod oblasti podporované MŠMT a v jejich rámci vyjednat zvýhodněné podmínky právě pro cílové skupiny aktivní politiky zaměstnanosti.

Pro programové období: 2004 – 2006, ale zejména 2007 – 2013

6.2.4 Informovanost a publicita

Popis problému:

Lze konstatovat, že cílové skupiny hodnotí svoji informovanost jako dostatečnou. V hodnocení jednotlivých poskytovatelů informací, podrobnosti a kvalitě existují rozdíly. Jako nejvýznamnější nástroje byly identifikovány informace poskytované pracovníky ÚP a informační semináře a setkání pořádaná přímo nositelem projektu. Na centrální úrovni je nutné posílit celkovou medializaci programu, protože povědomí veřejnosti o možné účasti v projektech je poměrně nízké, první informace dostávají účastníci až na ÚP či přímo od nositele projektu. Dle našeho názoru není dostatečná také úroveň vnitřní informovanosti a publicity programu, což souvisí především s poskytováním informací a metodických postupů v souvislosti s implementací programů, přípravou projektů, metodikami řízení a monitorování programů, apod.

Doporučení 4.1:

Posílit povědomí veřejnosti o OP RLZ prostřednictvím posílení medializace programu v masmédiích a vedení informační kampaně na obecné úrovni. Je nutné především zintenzívnit informační kampaň na celostátní úrovni za účelem zvýšení povědomí cílových skupin o možnostech účastnit se projektů realizovaných v rámci OP RLZ 1.1¹³

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení 4.2:

Využívat a silněji zapojit do informovanosti o konkrétních projektech pracovníky úřadů práce. Informovanost prostřednictvím pracovníků ÚP se ukázala jako velmi účinný nástroj, především zprostředkovatelé práce by měli mít k dispozici detailní informace o jednotlivých projektech, které se v regionu realizují a měli by tak mít možnost podat zástupcům cílové skupiny co nejpresnější informace o zaměření a realizaci projektů OP RLZ 1.1.

Pro programové období: –2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení 4.3:

Podporovat přímou formu komunikace mezi realizátory projektů a zástupci cílových skupin, např. formou informačních seminářů před zahájením projektu či v jeho průběhu. Také tento nástroj byl vyhodnocen jako velice účinný a je vhodné jej podporovat pro realizaci projektů, ať již v rámci grantových schémat nebo aktivit v rámci projektů s přímým přidělením finančních prostředků (národní a systémové).

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

¹³ Administrátoři zodpovědní za informační kampaň a publicitu ovšem upozorňují na malou vstřícnost veřejnoprávních médií ke spolupráci mimo čistě komerční vztahy (nákup reklamních časů, apod.).

Doporučení 4.4:

Vytvořit podmínky pro větší medializaci programu jak mezi zástupci cílových skupin tak mezi dalšími zainteresovanými (např. zaměstnavateli). Důkladná analýza informovanosti a publicity programu cílových skupin by pro jednotlivé úrovně měla být popsána a adekvátně nastavena v komunikačních akčních plánech (KAP), příp. komunikačních strategiích programů pro období 2007 – 2013. V současné době připravuje odbor RPS MMR metodiku sestavení KAP pro OP pro období 2007 – 2013. Klíčové je věnovat dostatečnou pozornost všem zainteresovaným skupinám, tj. cílovým skupinám projektů, předkladatelům projektů, sociálním partnerům, orgánům veřejné správy, podnikatelské samosprávy, zaměstnavatelům, apod.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení 4.5:

Vyjasnit a závazně zveřejnit pravidla hodnocení, výběru a realizace projektů. Toto přispěje zejména k transparentnosti celého systému a zamezí spekulacím o fungování systému hodnocení a výběru projektů. Pro start nových programů v období 2007 – 2013 je důležité představit metodiky a postupy, které budou podléhat změnám jen ve výjimečných a odůvodněných případech tak, aby byla zajištěna maximální stálost a transparentnost podmínek vyhlašovaných programů. Viz doporučení č. 1.2, 1.3 a 1.4.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení 4.6:

Využívat přímé interaktivní nástroje poskytování informací jak zájemcům o účast v projektech či zájemcům o předložení projektů, tak také zájemcům z řad pracovníků implementačních struktur. Jako vhodné alternativy se jeví např. zřízení informační linky či call-centra, kde mohou být poskytovány informace např. v kombinaci s budováním sekce FAQ (možno využívat také pro interní potřeby orgánů implementace – pracovníci ZS a KP). Viz také doporučení č. 3.2.¹⁴

Pro programové období: 2007 – 2013

6.2.5 Partnerství a spolupráce

Popis problému:

Zejména na základě výstupů z Linky C se ukázalo, že využívání nástroje partnerství a spolupráce mezi realizátory projektu, úřady práce a ostatními aktéry trhu práce je velmi úspěšnou a efektivní metodou přesnějšího zacilování projektu jak na aktuální nabídku tak na poptávku na regionálních trzích práce. Vedle ÚP, které jsou poměrně hojně využívány jako partneři, doporučujeme též větší podporu partnerství se zaměstnavateli, eventuálně jejich sdruženími. Ukázalo se, že největší poptávka jak ze strany cílových skupin tak v neposlední řadě administrátorů APZ v OP RLZ je po projektech, které ve svém výsledku generují přímou tvorbu míst pro účastníky projektů.

¹⁴ V rámci výše zmíněného připravovaného projektu „Institut trhu práce“ je v plánu řešit i call-centrum zaměřené na sociální otázky, včetně problematiky zaměstnanosti.

Doporučení 5.1:

Dále podporovat formální či neformální partnerství a spolupráci realizátorů projektů s ÚP, jak v oblasti přípravy projektů tak zejména jejich realizace, a to především v oblastech mapování potřeb trhu práce, přenosu informací a zajištění vhodných klientů pro připravované projekty. Tato spolupráce je možná i čistě na základě současného zákona o zaměstnanosti.¹⁵

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Doporučení 5.2:

Výrazně podporovat a při věcném hodnocení zvýhodňovat partnerství realizátorů projektů se zaměstnavateli nebo jejich sdruženími. Tímto způsobem by mělo dojít k přesnému zacílení obsahu jednotlivých projektů na potřeby konkrétních zaměstnavatelů, a tím zajištění maximálně efektivní poptávky po zaměstnávání účastníků kursů.

Pro programové období: 2004 – 2006, 2007 – 2013

Popis problému:

Z dotazníků také vyplynulo, že nejúčinnějším a velmi pozitivně hodnoceným informačním nástrojem na všech úrovních dotazovaných je přímé zprostředkování informací o kurzech na ÚP či na seminářích pořádaných realizátory projektů, a to zejména ve spolupráci s ÚP. Doporučujeme tedy v rámci co nejefektivnějšího doplňování se národní a evropské linky podpory APZ zajistit co nejúplnější přesun informací o realizovaných a připravovaných projektech mezi administrátory ESF a pracovníky národní APZ.

Doporučení 5.3:

Na ÚP doporučujeme zřídit pozice „koordinátorů projektů z ESF“, kteří by měli informace jednak o potřebách trhu práce, a tyto informace by byli schopni předávat realizátorům projektů, a jednak o realizovaných a připravovaných projektech, o nichž by naproti tomu průběžně informovali zejména pracovníky odborů trhu práce a zprostředkování práce na ÚP. Vedle zprostředkování informací v rámci ÚP by sloužili také jako „spojky“ pro spolupráci s příslušnými PÚP a také by byli hlavním garantem koordinace partnerské spolupráce ÚP s jednotlivými realizátory projektů.¹⁶

Pro programové období: 2007 – 2013

6.2.6 Monitorování

Popis problému:

Současný systém monitorování programů nevyhovuje všem potřebám efektivního řízení programů. Jedná se jak o procesy řízení a implementace programů tak o procesy probíhající v souvislosti s analýzami a evaluacemi. Jako problematické se jeví celkové nastavení systému

¹⁵ V praxi naráží formalizované partnerství na to, že v případě partnerství ÚP v projektech, není možné, aby zástupci ÚP byli jmenováni členy hodnotitelských komisí, což silně omezuje dostatečně odborné personální zajištění komisí. Proto dokonce MPSV-SSZ nedoporučuje ÚP tato partnerství uzavírat.

¹⁶ Už v tomto programovém období byla snaha toto doporučení naplnit, ovšem vláda neschválila uvolnění tabulkových míst pro tyto účely, a proto to v praxi nefunguje, protože tato agenda byla formálně přidána vybraným zaměstnancům k jejich dosavadním povinnostem.

monitorování, tj. systému průběžného sledování realizace jednotlivých grantových schémat, jednotlivých projektů a jejich průběhu, apod. Problematická je také stránka organizačně-technického zabezpečení systému monitorování, definování zodpovědností, soustava indikátorů, apod.

Samostatnou kapitolou je fungování informačního systému pro monitorování, jeho technicko-technologická kvalita (včetně uživatelské přívětivosti), podpory aktivit spojených s administrací projektů, dlouhé doby odezvy systému způsobené zvoleným technickým řešením systému, nevyhovující a nedostatečné funkce, které již neodpovídají současným technickým možnostem, problémy s generováním vlastních uživatelských sestav a možnost definovat filtrování dat dle libovolného parametru bez ohledu na předdefinované možnosti systému, apod. Mnoho problematik nespadá přímo do kompetencí a přímého vlivu ŘO programu, jejich řešení je třeba iniciovat a podpořit na úrovni RPS (NSRR). Problémem jsou také např. časové posuny a redundantní úkony, které probíhají kvůli současnému víceúrovňovému IS a problematickému propojení všech úrovní (tedy Benefit, MONIT i Central).

Doporučení 6.1:

Nastavit soustavu indikátorů tak, aby bylo možné na základě jejich sledování a vyhodnocování zhodnotit naplňování cílů programu a jednotlivých priorit. V rámci připravovaných metodik pro budoucí období je nutné usilovat o maximální propojení a kvantifikovatelnost cílů, nástrojů a příslušných indikátorů v odpovídajícím členění. Je také nutné zohlednit předpokládané naplňování indikátorů v rámci bodových kritérií (tam, kde to bude možné), např. bodové zvýhodnění naplňování indikátorů problémových cílových skupin (např. dlouhodobě nezaměstnaní). Viz doporučení v kapitolách 6.2.1 - Hodnocení a výběr projektů a 6.2.2 - Cílové skupiny. Dále lze navázat na projekt realizovaný odborem RPS MMR - "10/05 Podpora zpracování indikátorů NDP/NSRR a OP pro programové období 2007-2013"

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení 6.2:

Navrhnout používání takového informačního systému, který bude splňovat veškeré kvalitativní aspekty a bude v souladu se všemi okruhy potřeb ŘO, ZS a KP programu (tj. monitorování, reporting, řízení programu, evaluace, administrace projektů, apod.). V souvislosti s touto problematikou je nutné již v současné době aktivně vstoupit do jednání o budoucnosti systému monitoringu pro období 2007 – 2013, které v současné době probíhá na úrovni RPS, a zde důsledně prosazovat nutnost přizpůsobení IS potřebám všech předmětných úrovní, nikoliv úpravu potřeb v závislosti na existujícím IS na předmětných úrovních.

Pro programové období: 2007 – 2013

Doporučení 6.3:

Posílit administrativní kapacity jednotlivých úrovní monitoringu v souvislosti s budoucími potřebami (kvantitativní posílení, posílení dovedností a schopností pracovníků ve vazbě na získané zkušenosti). Pro budoucí období bude problémem jak oblast pořizování dat a zvýšená kvantita pořizovaných dat v souvislosti s vyšším objemem prostředků, tak také nové úkoly, které budou z monitorování programů a projektů vyplývat. Pro posilování personální kapacity předpokládáme využívání prostředků technické pomoci.

Pro programové období: 2007 – 2013

6.2.7 Vazba APZ a OP RLZ

Popis problému:

V analýze jsme identifikovali překryvy mezi oběma linkami podpory, které se navíc jeví jako regionálně odlišné (tzn. byl prokázán vliv jednotlivých ÚP/PÚP na volbu financování nástrojů, a to z čistě národních zdrojů nebo ze zdrojů ESF). Každá z obou podpor má své slabé a silné stránky, které byly v rámci Linky A projektu pojmenovány. Právě na základě využití silných a slabých stránek je vhodné provést propojení obou systémů.

Možným problémem se zpočátku jevila i adicionalita, resp. nutnost jejího prokázání na začátku a na konci nového programového období. Nicméně analýzy ukázaly, že nároky na státní rozpočet nejsou tak rozsáhlé, jak se původně jevílo (zejména díky snížení stropu minimálního národního kofinancování na výši 15 %).

Problémem se naopak může stát absorpční kapacita, a to jednak při souběhu finančních prostředků NAPZ, OP RLZ 2004-2006 a OP RLZ 2007-2013 v letech 2007 a 2008 a jednak po vyčerpání vhodných cílových skupin pro určité projekty (např. rekvalifikace) od druhé poloviny nového programového období.

Doporučení 7.1:

Zamezit překryvům mezi národní APZ a APZ OP RLZ jasným vymezením mezi národní a evropskou linkou podpory, tzn. dosáhnout stavu, kdy jednotlivé nástroje/aktivity budou financovány pouze z jednoho zdroje anebo bude dáno toto vymezení „uvnitř“ daného nástroje, a to v případě, že nástroj nebude zcela převeden pod financování ze SF. Toto rozhraní je třeba vytyčit v rámci přípravy nového OP RLZ, a to ve spolupráci ŘO a SSZ (blíže viz doporučení č. 7.2).

Stanovení přesného rozhraní mezi oběma linkami podpory zabrání i jejich vzájemnému „konkurování si“ o cílové skupiny.

Pro programové období: 2007 – 2013

Popis problému:

Jednotlivé nástroje NAPZ vykazaly rozdílnou míru přenositelnosti, resp. míru vhodnosti pro přesun pod OP RLZ (viz následující tabulka, podrobně pak v 1. výstupní zprávě projektu).

Jedním z významných faktorů, které ovlivňují náhled na problematiku přesunu nástrojů NAPZ pod OP RLZ, je oblast veřejné podpory. Na základě dodatečně obdržených podkladů¹⁷ se ukazuje, že neexistuje důvod, aby stejné aktivity byly z režimu veřejné podpory v rámci NAPZ vyjmuty a v rámci OP RLZ pod tento režim spadaly. Stejně aktivity mají mít tedy stejnou míru a způsob podpory v rámci národní i evropské linky podpory (povinnost řídit se Nařízením EK č. 2204/2002). Jedním z klíčových faktorů pro režim veřejné podpory je pak prokázání podpory jednotlivců a ne podniků či celých odvětví v rámci jednotlivých nástrojů/aktivit.

¹⁷ Dopis ÚOHS ze dne 27.5. 2005 (č.j. 2005/31835)

Doporučení 7.2:
Transformovat a převést vhodné nástroje NAPZ pod APZ OP RLZ (viz tabulka 7).

Pro přesun nástrojů NAPZ pod OP RLZ jsou nutné jejich určité změny, např. zapojení vytváření národních projektů PÚP, zvětšení rozsahu projektů, zvýšení jejich komplexity apod. (blíže viz 1. výstupní zpráva). Rovněž je nutné přistoupit na podporu formou vyúčtování vynaložených nákladů oproti současnému poskytování paušálů.

Tento přesun bude vyžadovat podporu MPSV (SSZ) směrem k KP: např. rozšíření personálních kapacit, školení (blíže viz doporučení v kap. 6.2.5).

Pro programové období: 2007 – 2013

Tabulka 7: Míra přenositelnosti nástrojů NAPZ po OP RLZ

Nástroj	Míra přenositelnosti
Rekvalifikace	Vysoká
Poradenství (na ÚP)	Vysoká
Pracovní rehabilitace	Střední
VPP	Střední
SÚPM	Částečná
Příspěvek na dopravu zaměstnanců	Částečná
Příspěvek na zapracování	Částečná
Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program	Částečná
Překlenovací příspěvek	Minimální
Příspěvek na vytvoření chráněného pracovního místa	Minimální
Příspěvek na vytvoření chráněné pracovní dílny	Minimální
Příspěvek na částečnou úhradu provozních nákladů chráněné pracovní dílny	Minimální
Investiční pobídky	Žádná

7 ZÁVĚRY - NÁVRHY NA NAVAZUJÍCÍ STUDIE A DALŠÍ VÝZKUM

Vzhledem k tomu, že ze současně dostupných dat nebylo možné dostatečně jednoznačně zodpovědět některé otázky (zejména v Lince D), existuje široké pole zaměření pro navazující studie a další výzkum, zejména v pokročilejších fázích realizace OP RLZ, eventuálně po jeho skončení. Z našeho pohledu navrhuje zejména následující možné zaměření navazujících analýz:

- 1) Dále pokračovat v analýze podpořených i nepodpořených projektů dle různých kritérií (typ žadatele, velikost projektu, regionální členění, cílové skupiny, atd.). Současné výsledky jsou do určité míry zkreslené probíhajícím hodnocením projektů a různými fázemi realizace v jednotlivých krajích. Vazba by měla být zejména na zhodnocení naplňování cílů opatření, které v současné době není možné hodnotit a jednak na doporučení ohledně směřování a obsahu publicity a informační kampaně na jednotlivé skupiny z řad předkladatelů, cílových skupin, apod. Pro budoucí analýzy bude také vhodné vzít v úvahu rozdíly v kvalitě projektů, jejich výstupech a výsledcích v jednotlivých kolech výzev a hledání příčin jednotlivých dílčích změn.
- 2) Získat další zahraniční zkušenosti s využíváním peněz z ESF na APZ, zejména z našich sousedních zemí, které procházejí obdobným procesem učení se. Přínosem by mohly být srovnávací studie a identifikace příkladů dobré praxe, které mohou mít potenciál k pilotnímu ověření v podmínkách ČR.
- 3) Prozkoumat detailněji bariéry pro využívání principu partnerství při realizaci APZ OP RLZ a navrhnout řešení k jejich odstranění.
- 4) Zkoumání v oblasti veřejné podpory a problémů spojených s jejím posuzováním u jednotlivých projektů, aktivit a nástrojů jak národní APZ tak projektů OP RLZ.
- 5) Hodnocení dopadů projektů na trh práce a průběžné hodnocení plnění cílů OP RLZ a jejich naplňování prostřednictvím realizace projektů. Vhodné je průběžně sledovat a srovnávat „efektivitu“, „účelnost“ a „hospodárnost“ realizovaných intervencí.
- 6) Analýza systému monitorování a nastavení způsobu monitorování a využívání příslušných IS pro období 2007 – 2013. Současný stav se jeví jako nevyhovující, včetně technicko-technologických aspektů, a bude vhodné zvážit změny ve vazbě na celkové nastavení systému monitoringu programů (a projektů) pro období 2007 – 2013v ČR.

8 SOUHRNNÁ SHRNUJÍCÍ ZPRÁVA URČENÁ PRO VEŘEJNOST

Závěrečná zpráva projektu „Vyhodnocení přínosu Operačního programu Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) k aktivní politice zaměstnanosti“, zadaného ze strany MPSV a financovaného z TA OP RLZ 2004-2006 shrnuje všechna zásadní zjištění a doporučení vzešlá ze všech fází řešení projektu a z předchozích průběžných výstupních zpráv.

V průběhu celého projektu bylo hodnoceno celkové fungování NAPZ a APZ v rámci OP RLZ a možnosti pro jejich vzájemnou co nejefektivnější kombinaci. Byly shrnuty dosavadní zkušenosti s implementací Priority 1 OP RLZ a naplňování cílů jejích opatření. V rámci dotazníkového šetření byla zjišťována zpětná vazba od administrátorů projektů, od nositelů projektů a od cílových skupin. Všechny tyto vstupy napomohly k celkovému zhodnocení přínosu OP RLZ k APZ. Toto zhodnocení je zohledněno zejména v závěrečných doporučeních prezentovaných v této zprávě. Je potěšitelné, že řešitel již v průběhu zpracovávání této analýzy objevil, že dochází k postupnému zkvalitňování systému implementace a některá jím navrhovaná doporučení jsou ve větší či menší míře již realizována nebo se s jejich realizací počítá v příštím programovém období.

PŘÍLOHA 1: ŘEŠENÍ A VÝSLEDKY LINKY D

VYHODNOCENÍ PŘÍNOSU OP RLZ K AKTIVNÍ POLITICE ZAMĚSTNANOSTI

PŘÍLOHA 1

ŘEŠENÍ A VÝSLEDKY LINKY D

Projekt byl financován z TA OP RLZ 2004-2006

DHV CR, spol. s r.o., Táboritská 1000/23, 130 87 PRAHA 3

Obsah

1	Postup řešení linky D	3
2	Výsledky Linky D	4
2.1	Hodnocení vlivu APZ OP RLZ na dlouhodobě evidované nezaměstnané	4
2.2	Využívání nových nástrojů APZ v rámci APZ OP RLZ	4
2.2.1	Návrhy nových nástrojů pro APZ	4
2.3	Využívání nových forem zaměstnávání v rámci APZ OP RLZ	6
2.3.1	Nové formy zaměstnávání	6
2.4	Rozšíření preventivních poradenských a informačních služeb v rámci APZ OP RLZ	7
2.5	Vyhodnocení možnosti hlubší kooperace mezi institucemi trhu práce, sociálními partnery a jejich sdruženími	8
2.6	Zhodnocení informačních systémů pro sledování zaměstnanosti, možností jejich propojení a zkvalitňování	9

Seznam tabulek

Tabulka 1:	Typy partnerů a jejich podíly	8
------------	-------------------------------	---

1 POSTUP ŘEŠENÍ LINKY D

Postup řešení linky D se od předchozích linek do určité míry lišil. Tato linka de facto již nevyužívala nové zdroje informací, ale spíše docházelo k upřesňování, shrnování a interpretaci faktů zjištěných v předchozích fázích řešení celého projektu. Linku D je tak nutno chápat jako přechodový můstek mezi analytickými činnostmi a formulacemi závěrů a doporučení.

Zaměření linky D je primárně orientováno na ověřování naplňování cílů Opatření 1.1 OP RLZ. Jednoznačné závěry v tomto směru však není momentálně možné formulovat. Vstupní indikátory projektů, které jsou v současnosti v MONITu k dispozici nemají přímou vazbu na cíle opatření. Určité závěry bude možné udělat po skončení programu na základě monitorovacích zpráv projektů, ovšem i to bude problematické vzhledem k doposud neschválené metodice týkající se indikátorů v závěrečných zprávách.

Údaje z MONITu byly částečně využity alespoň pro kapitoly 2.2., 2.3. a 2.5., přičemž v kapitolách 2.2. a 2.3. byla za tímto účelem procházena textová pole ze žádostí týkající se obsahu projektu a jeho inovativnosti. Tato data byla pak verifikována a doplňována v průběhu série rozhovorů, konzultací a expertních panelů. Částečně byly využity i relevantní výstupy z dotazníkových šetření v rámci Linky C. Otázky vázané na cíle, které momentálně nebylo možné hodnotit na základě přesně stanovených dat, jsou pak jen velmi stručné a eventuálně nastiňují vazbu na doporučení prezentovaná v daných oblastech v závěrečné zprávě (kapitoly 2.1., 2.4., 2.6.).

Vzhledem ke svému zaměření ve vazbě na současnou fázi realizace OP RLZ a vzhledem k těžkostem při získávání relevantních podkladů je popis výstupů Linky D v porovnání s předchozími linkami stručnější. Tyto výstupy však měly významný vliv na formulaci závěrečných doporučení projektu, která vznikala souběžně s realizací Linky D. Jelikož výstupy Linky D nebyly s ohledem na etapizování projektu prezentovány v samostatné výstupní zprávě, jsou v zájmu zachování logického celku závěrečné zprávy prezentovány jako tato její samostatná příloha.

2 VÝSLEDKY LINKY D

2.1 Hodnocení vlivu APZ OP RLZ na dlouhodobě evidované nezaměstnané

V souladu s fakty uvedenými v kapitole 1 týkajícími se nedostupnosti relevantních dat, lze reálné hodnocení vlivu APZ OP RLZ na dlouhodobě evidované nezaměstnané provést jen s obtížemi. Přesto se na základě výstupů z předchozích fází projektu domníváme, že skutečné naplňování tohoto cíle je v praxi podceňováno. Současné podmínky administrace APZ OP RLZ nejsou v tomto směru příliš příznivé a pro realizátory projektů motivační. Jedná se o to, že např. volba cílové skupiny v žádosti nemá přímou vazbu na vstupní cíle projektu. Skutečná podpora dlouhodobě nezaměstnaných potom není výsledkem koncepčního zaměření projektu, ale spíše „náhodným“ výsledkem faktického naplnění kursů klienty z ÚP. V těchto případech není pak možné porovnávat cíle a výsledné dopady projektu na skupinu dlouhodobě nezaměstnaných. Přestože tedy bylo zjištěno, že většina projektů si zvolila jako jednu z podporovaných skupin dlouhodobě nezaměstnané, reálné dopady rozhodně nebudou ani zdaleka odpovídající tomuto podílu.

V zájmu zabezpečení většího důrazu APZ OP RLZ na dlouhodobě nezaměstnané, doporučujeme projekty zaměřené na tuto skupinu bodově zvýhodnit při věcném hodnocení, stanovit nižší kritéria např. na úspěšnost účastníků kursů, umožnit eventuálně vyšší přípustné náklady na osobu, apod. Jako nejjednodušší řešení v tomto směru považujeme vytvoření samostatného podprogramu nebo typu projektů zaměřených na dlouhodobě nezaměstnané s výše popsanými specifickými podmínkami. Pokud nebudou předkladatelé výrazně motivováni k práci s touto cílovou skupinou a budou mít na výběr z možného obecnějšího zacílení projektu, vždy zvolí skupiny, se kterými se snadněji pracuje a u kterých je vyšší pravděpodobnost úspěšné realizace projektu (např. SŠ a zejména VŠ absolventi, apod.).

Hlavní zjištění

- Přestože většina projektů deklaruje jako svou cílovou skupinu dlouhodobě nezaměstnané, není tato podpora vázána na konkrétní cíle projektu a reálné dopady nebudou odpovídající tomuto podílu.
- Jako účelnou podporu dlouhodobě nezaměstnaných doporučujeme zavést specifický typ projektů se zvláštními podmínkami zohledňujícími jak specifika této skupiny, tak zvýšenou potřebu její podpory.

2.2 Využívání nových nástrojů APZ v rámci APZ OP RLZ

2.2.1 Návrhy nových nástrojů pro APZ

2.2.1.1 Metodická informace

Pro vyhodnocení inovativního přístupu v podávaných projektech bylo využito databáze Monitorovacího systému. Nebyl analyzován celý soubor dat, ale pouze projekty, které se v administrativním procesu dostaly do stavu 13, tj. projekt vybrán k financování, s vyloučením kategorie 19, tj. stažen žadatelem. Z této množiny byl realizován náhodný výběr celkem 98 projektů, reprezentativní z hlediska kombinace použitých nástrojů. U každého z nich byla analyzována následující pole žádosti:

- „obsah projektu“ a
- „v čem je projekt inovativní“.

Analýza se věnovala oběma systémovým projektům¹⁸, přibližně polovině národních projektů a ostatní vybrané projekty byly typu grantové schéma. Na úrovni projektů typu grantové schéma bylo zkoumáno 50 projektů, jejichž aktivity jsou určeny pouze na podporu pracovních míst, a 30 projektů, které podporují jiné nástroje než podpora pracovních míst. Z těchto 30 projektů bylo 8 bez informací ve všech polích, což je možné označit za systémovou chybu.

2.2.1.2 Hodnocení projektů podle využití nových nástrojů

Jak již bylo zmíněno, analýza využití nových nástrojů byla provedena na základě informací obsažených ve dvou polích žádostí, a to „obsah projektu“ a „v čem je projekt inovativní“. Záměrem bylo nejen se zabývat přímo novými nástroji, ale i celkovým inovativním přístupem, tedy inovacemi v širším slova smyslu.

Z hlediska systémových projektů je možné spatřovat jistou inovativnost při zavádění infoboxů, tedy v podstatě veřejných informačních terminálů, které zpřístupní klientům úřadů práce informace o volných pracovních místech na Portálu MPSV. Tento nový nástroj odlehčí alespoň částečně zaměstnancům úřadů práce a umožní jim zaměřit se na činnost, která vyžaduje individuální přístup.

Pro národní projekty jsou v podstatě využívány tři modelové typy projektů. Všechny projekty se tedy pohybují v těchto předem doporučených mantinelech, což samo o sobě inovativní přístup jednotlivých pověřených úřadů práce nijak nepodporuje (ačkoliv mu ani explicitně nebrání). Obecně je v těchto projektech vždy zdůrazňován komplexní a současně individuální přístup, to znamená služby, které zajišťují širší rámec, ne pouze jednu aktivitu. Také se často zaměřují na doprovodná opatření.

Poměrně zajímavá inovace se objevila v jednom z národních projektů, a to v podobě tzv. laických poradců. Jedná se o osoby, které byly samy nezaměstnané a mohou tedy při své práci těžit také z prožitých zkušeností.

Z analýzy vyplynulo, že projekty typu grantové schéma, které se zaměřují výhradně na podporu vytváření pracovních míst, jsou inovativnější než projekty, které uvádějí jiný typ aktivit. Přesto 34 % z nich nepřineslo žádnou inovaci. Poměrně velký podíl – asi 28 % vyzdvihuje komplexní služby s důrazem na individuální přístup, v rámci těchto projektů jsou také podporována doprovodná opatření. 12 % projektů navrhuje zavedení některé nové formy zaměstnávání (viz následující kapitola).

Celkem u devíti projektů byly identifikovány inovace, které je možné realizovat i bez příliš vysokého navýšení prostředků. Jedná se v podstatě o drobná vylepšení, která jsou ale nápaditá a která mohou výrazně přispět k vyšší efektivnosti projektů. Jmenovitě se jedná o organizaci workshopů s potenciálními zaměstnavateli, důraz na partnerství, systém mentoringu na pracovištích zaměstnavatelů, což je v podstatě jistá forma „*learning by doing*“, svépomocné motivační skupiny, integrace osob se zdravotním postižením a zdravých osob. V případě individuálního přístupu je poměrně zajímavou inovací důraz na následnou péči, tj. i po zaměstnání dotyčného klienta.

Jak již bylo zmíněno, u projektů typu grantové schéma, které nezahrnují žádnou aktivitu na podporu pracovních míst, bylo u náhodného vzorku zjištěno celkem 8 případů, kde se pravděpodobně vyskytla systémová chyba. Neobsahovaly žádné informace, takže je nebylo možné hodnotit. 20 % projektů nepřišlo s žádným inovativním nástrojem a více než 35 %

¹⁸ V době realizace studie byly v MONITu obsaženy systémové projekty na zavedení Infoboxů a na související školení. V období před dokončením závěrečné zprávy, bylo ovšem zavádění infoboxů zamítnuto a nebude realizováno.

projektů opět uvádělo pouze individuální a komplexní přístup. Z těch méně obvyklých novinek se objevila snaha o navázání evropské spolupráce nebo využití on-line diagnostiky.

Všeobecným problémem u všech projektů je to, že žadatelé v podstatě nejsou nijak motivováni k tomu, aby do projektu vnášeli nějaké nové aspekty. Případná inovativní snaha také není příliš zohledněna ani při hodnocení. To, zda je projekt inovativní, není zohledňováno ani jako samostatné kritérium, pouze jako součást subkritéria „klíčové aktivity a stadia realizace“.

Hlavní zjištění

- Mezi projekty typu grantové schéma jsou více inovativní ty, které se zaměřují na podporu tvorby pracovních míst.
- K inovativnímu přístupu nejsou žadatelé výrazně motivováni.
- V projektech se nevyskytuje mnoho skutečných novinek, spíše se jedná o rozšiřování méně zavedených přístupů do prostředí českého trhu práce.
- Žadatelé mezi inovativní přístupy uvádějí zejména důraz na komplexní přístup (který by měl být ale jedním z principů ESF, oproti APZ) a na individuální přístup.
- Mezi dalšími, drobnějšími, inovacemi se vyskytuje např.: mentoring na pracovišti, svépomocné motivační skupiny, důraz na následnou péči, on-line diagnostika či využití tzv. laických poradců.

2.3 Využívání nových forem zaměstnávání v rámci APZ OP RLZ

2.3.1 Nové formy zaměstnávání

2.3.1.1 Metodická informace

Analýza nových forem zaměstnávání byla provedena na základě informací z výstupní sestavy Monitorovacího systému. Nebyl analyzován celý soubor dat, ale pouze projekty, které se v administrativním procesu dostaly do stavu 13 (projekt vybrán k financování) a dále, s vyloučením kategorie 19 (stažen žadatelem). Z celkového souboru byly zkoumány všechny národní a systémové projekty a náhodný vzorek 50 projektů typu grantové schéma, které se orientovaly alespoň na některou z aktivit zaměřených na tvorbu nových pracovních míst.

Aby bylo možné vyhodnotit nové formy zaměstnávání, byla analyzována především pole žádostí „obsah projektu“ a „v čem je projekt inovativní“. Pozornost byla věnována všem formám zaměstnávání, které přinášely určitý inovativní přístup. Důraz byl zaměřen především na tyto formy zaměstnávání:

- práce doma částečně nebo úplně (home working),
- práce na zvanou (call on working),
- střídání pracovního místa (working on the move),
- práce prostřednictvím telefonu (tele-working),
- práce prostřednictvím zprostředkovatelských agentur (subcontracting),
- případné další.

2.3.1.2 Hodnocení projektů podle využití nových forem zaměstnání

Z hodnocení systémových a národních projektů vyplynulo poměrně paradoxní zjištění. Navzdory tomu, že tyto typy projektů by mohly přinést poměrně zásadní inovace

systémového charakteru, žádné nové (předem definované) formy zaměstnání navržené nebyly.

Na úrovni projektů typu grantové schéma je možné nalézt obecně poněkud více inovativních prvků, ovšem i tak jsou nové formy zaměstnání poměrně vzácností. Z celkem 50 hodnocených projektů se objevila nová forma zaměstnání pouze u šesti z nich.

Tři projekty se zaměřily na vytvoření v podstatě nového typu¹⁹ zaměstnání, a to asistent sociálních služeb. Jedná se o změnu v souvislosti s novým zákonem o sociálních službách. Ačkoliv nejde o novou formu zaměstnávání v pravém slova smyslu, je zde možné spatřovat jistý inovativní přístup, který identifikoval nový segment na pracovním trhu. Tyto projekty nejsou příliš rozsáhlé, jejich rozpočty se pohybují v řádech milionů.

Ruku v ruce jdou dvě nové formy zaměstnávání, a to sdílení pracovního místa a práce na částečný pracovní úvazek. Obě tyto formy jsou však plánovány pouze v jednom projektu, jehož rozpočet se pohybuje znovu v řádech milionů Kč. Vzhledem k rozpočtu a v souvislosti s tím, že tyto zmíněné nové formy zaměstnání jsou v projektu pouze doplňkovou aktivitou, nejedná se o nijak významnou iniciativu.

Poměrně zajímavou inovaci přináší projekt, který realizuje v rámci podpory vytváření pracovních míst tzv. flexibilní pracoviště. Funguje na základě databáze kvalifikovaných potenciálních zaměstnanců, kterým budou nabízena krátkodobá pracovní uplatnění ve chvíli, kdy je třeba stávajícího zaměstnance krátkodobě nahradit (princip jobrotation, návaznost na Iniciativu EQUAL). Ani v tomto případě nepřesahuje celkový rozpočet řády milionů Kč.

Poslední projekt, kde byly v náhodně vybraném vzorku identifikovány nové formy zaměstnávání, označuje svoji inovaci jako „*rotační systém*“. Jedná se v podstatě o střídání pracovního místa v půlročních intervalech dlouhodobě nezaměstnanými uchazeči. Celkový rozpočet tohoto projektu se pohybuje opět v řádu milionů Kč.

Hlavní zjištění

- Nové formy zaměstnávání v projektech zaměřených na vytváření pracovních míst jsou poměrně vzácnou aktivitou, což souvisí s celkově málo podporovanou inovativností projektů.
- Nové formy zaměstnání se objevují výhradně v projektech typu grantové schéma.
- Všechny projekty, které zaváděly nové formy zaměstnávání, měly středně velký rozpočet.
- Mezi novými formami se ojediněle vyskytly: práce na částečný úvazek, jobrotation, střídání pracovních míst se zapojením dlouhodobě nezaměstnaných.

2.4 Rozšíření preventivních poradenských a informačních služeb v rámci APZ OP RLZ

Podle našich zjištění se tento cíl opatření 1.1 nedaří zatím výrazněji naplňovat. Hlavní tíhu těchto aktivit by měly nést přímo ÚP. Tyto aktivity nelze ve větší míře delegovat na externí subjekty nebo realizátory projektů v GS, ale měly by se řešit systémově, tedy buď v rámci systémových nebo národních projektů (přestože systémové projekty jsou realizovány v opatření 1.2. a nemusejí tedy naplňovat cíle opatření 1.1.). Systémové projekty se však do současné chvíle nezačaly vůbec realizovat (3 se aktuálně připravují) a mezi národními projekty se rozšíření preventivních poradenských a informačních služeb do této chvíle nerealizovalo.

¹⁹ Nejedná se o formu ve výše definovaném významu, ale spíše o reakci na poptávku trhu práce.

Tyto závěry jsou v souladu s obecnějšími zjištěními, že inovativnost projektů a zavádění nových přístupů v rámci OP RLZ prozatím zaostává za očekáváním. I z tohoto důvodu doporučujeme pro příští programové období podporu „pilotních inovativních projektů“, které by měly specifické podmínky podpory a ověřovaly by zavádění inovativních prvků do praxe (viz doporučení v kapitole 6 závěrečné zprávy).

Hlavní zjištění

- K rozšiřování preventivních poradenských a informačních služeb v rámci OP RLZ zatím ve větší míře nedochází

2.5 Vyhodnocení možnosti hlubší kooperace mezi institucemi trhu práce, sociálními partnery a jejich sdruženími

Pro hodnocení současné úrovně kooperace mezi institucemi trhu práce, sociálními partnery a jejich sdruženími jsme využili jednak výstupy z dotazníkového šetření pro realizátory projektů v rámci Linky C a jednak kvantitativní analýzu výstupních dat z informačního systému MONIT.

V rámci dotazníkového šetření na realizátory projektů byly získány odpovědi od cca 60 respondentů. Z těchto oslovených 80,9 % využívalo jako spolupracující nebo partnerské subjekty úřady práce. Přímo jako partneři vystupovaly ÚP v necelých 40 % případů. To ukazuje na význam partnerství realizátorů projektů s ÚP, což potvrdily i výstupy z MONITU, kde u projektů, které využily možnost uzavřít partnerství, dosahoval podíl projektů s partnerstvím s ÚP více než 50 % (viz tabulka 1).

Tabulka 1: Typy partnerů a jejich podíly

partner	počet projektů	podíl v %
úřady práce	67	52,76
města a obce	18	14,17
hospodářské komory	10	7,87
ostatní	83	65,35
celkem	127	100

Zdroj: DHV dle výstupů Tesco SW

Pozn.: některé projekty využívaly více typů partnerů

Jako výhody využívání ÚP jako partnerů byly jmenovány především zprostředkování kontaktů na cílové skupiny, pomoc při informování cílových skupin a znalost jejich potřeb. Za hlavní nevýhodu partnerství s ÚP jmenovali realizátoři projektů různou „kvalitu“ a spolehlivost jednotlivých ÚP.

Z ostatních partnerů byly podle výstupů z dotazníků též neziskové organizace (27 %), vzdělávací instituce (27 %), zaměstnavatelé (20 %) a obce (7 %) ²⁰. Projekty s partnery využívaly v průměru více než 3 partnery na jeden projekt, přičemž maximum bylo 11 partnerů na projekt. Zároveň byly u respondentů konstatovány převažující pozitivní zkušenosti s využíváním partnerství a u většiny projektů se podařilo navázat těsné vztahy a

²⁰ Srovnej s výstupy v tabulce 1. Relativně hrubé třídění a velký podíl skupiny „ostatní“ v tabulce je dán obtížným tříděním partnerů dle jejich jména, což bylo relativně snadno proveditelné pouze u 3 uvedených typů partnerů.

dlouhodobá partnerství. U partnerů byl tento podíl vyšší než u spolupracujících subjektů, kde míra zapojení v projektu není tak významná. Jako nejvýznamnější forma partnerství se jeví zapojení partnera přímo do realizace projektu a částečně také do jeho přípravy. Jen minimálně se zatím osvědčují partnerství s finanční spoluúčastí partnera. Z dat z MONITu vyplývá, že zatím bylo finanční spoluúčasti využito pouze u cca 5 % partnerů. Zajímavé je, že pozitivní hodnocení využívání partnerství s ÚP při realizaci projektu bylo zaznamenáno i od cílových skupin.

Jako nejvýznamnější překážky pro uzavírání partnerství jsou chápány nejasná a chybějící legislativa upravující partnerství v OP RLZ, vysoká administrativní zátěž komplikující vstup daného subjektu do projektu a v neposlední řadě nejistota reálné podpory ze strany partnera.

Hlavní zjištění

- Partnerství je efektivním nástrojem pro realizaci projektů v rámci APZ OP RLZ
- Pozitivně lze hodnotit z praktického hlediska spolupráci s ÚP, kteří zaručují dostatečně kvalitní zacílení projektu s ohledem na nabídku ze strany cílových skupin
- Druhou potenciálně velmi zajímavou skupinou partnerů jsou zaměstnavatelé a eventuálně jejich sdružení. Zde je naopak díky partnerství možné zajistit poptávku po uplatnění absolventů kursů díky přímému zohlednění preferencí zaměstnavatele na obsahovou náplň kursu a výsledné znalosti a dovednosti jeho účastníků. Tento typ projektů vedoucí k přímé tvorbě pracovních míst v návaznosti na realizaci OP RLZ je nejvíce žádaný jak ze strany administrátorů, tak zejména cílových skupin
- Princip partnerství je nutné do budoucna posilovat a podporovat, a to jednak zabezpečením kapacit ÚP pro tyto aktivity a jednak odstraňováním legislativních a systémových bariér pro partnerství

2.6 Zhodnocení informačních systémů pro sledování zaměstnanosti, možností jejich propojení a zkvalitňování

Zhodnocení informačního systému MSSF MONIT je provedeno v rámci závěrečné zprávy a v rámci doporučení v oblasti monitorování (viz kapitola 6). Celý systém je hodnocen poměrně negativně, což se objevilo v ohlasech jak administrátorů z různých úrovní implementace (KP, ZS) tak realizátorů projektů, kteří elektronicky vyplňují žádost přes aplikaci BENEFIT a k tomuto názoru se musíme připojit i my z pohledu evaluace a monitoringu. Informačnímu systému je vytýkána zejména nízká uživatelská přívětivost, dlouhé doby odezvy systému způsobené zvoleným technickým řešením, nevyhovující a nedostatečné funkce neodpovídající současným technickým možnostem, nekompatibilita s běžně užívaným softwarem (hlavně Microsoft Office) znemožňující přímý export dat, apod. V naší práci bylo největší bariérou nemožnost generování vlastních uživatelských sestav, které pro nás prováděl dodavatel systému. V jednotlivých výstupních sestavách se však objevovaly vzájemné nesrovnalosti například v počtech projektů. S generovanými sestavami se poměrně obtížně pracovalo, protože neměly jednotnou formu a bylo nutné provést další vzájemné kódování a kombinaci dat. Požadovanou výstupní sestavu týkající se indikátorů nebylo možné pro účely tohoto projektu vygenerovat vůbec.

Pro národní APZ je využíván informační systém OK Práce. S tímto systémem jsme neměli možnost přímo pracovat, a proto nemůžeme hodnotit jeho technickou stránku. Systém je nicméně zavedený a je standardně využíván pro účely práce zejména z úrovně ÚP.

Na obecné úrovni považujeme za velmi pozitivní snahy o propojení obou informačních systémů, které jsou v současnosti připravovány a částečně i realizovány. Informace o

nabídce a poptávce v rámci aktivní politiky zaměstnanosti nezávisle na zdroji financování by měly být vedeny v jednotném informačním systému. Z technologického a praktického hlediska se však nedomníváme, že je propojení obou systémů dobře realizovatelné a hlavně účelné, zejména z důvodů obtížné práce s IS MONIT. I z tohoto důvodu jsme doporučili řešit vzájemný přenos informací mezi administrátory APZ a OP RLZ v rámci ÚP spíše ustavením pozice „koordinátora“, který by např. zprostředkovatelům práce předával informace o realizovaných a připravovaných projektech a na druhé straně by byl schopen realizátorům projektů zajistit informace ohledně nabídky potenciálních účastníků projektů z řad klientů ÚP.

Hlavní zjištění:

- IS MONIT neodpovídá v současnosti svou kvalitou technologickým a uživatelským nárokům spojeným s administrací OP RLZ.
- Vzájemné propojení informačních systémů zahrnujících informace o národní APZ a APZ OP RLZ považujeme za prospěšné, ale při současném nastavení za obtížně proveditelné.